

Briuselis, 2018 05 28
COM(2018) 340 final

2018/0172 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA
dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} - {SWD(2018) 255 final} -
{SWD(2018) 256 final} - {SWD(2018) 257 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Į jūras ir vandenynus patenka vis daugiau plastiko šiukšlių, tai kenkia ekosistemoms, biologinei įvairovei ir galbūt žmonių sveikatai ir kelia visuotinį susirūpinimą. Be to, virtusi šiukšlėmis, prarandama vertinga medžiaga, kuri galėtų būti grąžinta į ekonomiką. Plastiką sudaro 80–85 proc. visų paplūdimiuose randamų į jūrą patenkančių šiukšlių, skaičiuojant vienetais.

Vienkartinio naudojimo plastikiniai gaminiai sudaro maždaug pusę visų į jūrą patenkančių šiukšlių vienetų, randamų Europos paplūdimiuose. 10 dažniausiai randamų vienkartinį plastikinių gaminių sudaro 86 proc. visų vienkartinį plastikinių gaminių (taigi 43 proc. visų į jūrą patenkančių šiukšlių vienetų, randamų Europos paplūdimiuose). Žvejybos įrankiai, kurių sudėtyje yra plastiko, sudaro dar 27 proc. Europos paplūdimiuose randamų į jūrą patenkančių šiukšlių. Todėl šioje iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama dešimčiai dažniausiai randamų vienkartinį plastikinių gaminių, taip pat žvejybos įrankiams, kurie kartu sudaro apie 70 proc. visų į jūrą patenkančių šiukšlių vienetų.

Plastikas yra plačiai prieinamas, ilgai išliekantis ir dažnai daro toksinį ir kitokį kenksmingą poveikį. Dėl jo patvarumo plastiko šiukšlių poveikis vis didėja, nes kasmet vandenynuose susikaupia vis daugiau plastiko atliekų. Plastiko likučių randama daugelyje jūrų gyvūnų rūšių – jūrų vėžliuose, ruoniuose, banginiuose, paukščiuose, taip pat kai kurių rūšių žuvyse ir jūriniuose bestuburiuose, taigi jis patenka į maisto grandinę. Jūros tarša šiukšlėmis ne tik daro žalą aplinkai ir galbūt žmonių sveikatai, bet ir kenkia tokiai veiklai kaip turizmas, žvejyba ir laivyba.

Pagrindinės didėjančio plastiko atliekų kiekio ir jo plitimo jūros aplinkoje priežastys susijusios tiek su plastikų vertės grandine ir rinka, tiek su individualia elgsena ir socialinėmis tendencijomis. Esama padėtis susidarė dėl tokių veiksmų kaip platus plastiko prieinamumas, naudojimo dėl patogumo tendencijos ir paskatų, kuriomis būtų užtikrintas tinkamas atliekų surinkimas ir apdorojimas, stoka, lėmusi blogą valdymą ir nepakankamą infrastruktūrą.

Europai tenka atsakomybė už šiukšles, patenkančias į jūras iš Europos, be to, ji yra įsipareigojusi veikti pasauliniu lygmeniu, visų pirma per Didįjį septynetą ir Didįjį dvidešimtuką, taip pat įgyvendindama JT darnaus vystymosi tikslus¹. Įgyvendindama šią iniciatyvą ES pirmaus pasaulio mastu ir tai ne tik padidins jos veiksmų šioje srityje patikimumą, bet ir sustiprins juos.

Jūros taršos šiukšlėmis problema yra tarpvalstybinė, nes šiukšlės juda jūros aplinkoje ir vienoje šalyje išmestos šiukšlės gali paveikti kitas šalis. Siekiant sumažinti jūros taršą šiukšlėmis ir kartu užtikrinti bendrąją rinką, kurioje taikomi aukšti aplinkosaugos standartai, ir teisinį tikrumą įmonėms, būtina imtis bendrų veiksmų. Todėl Europos Komisija įgyvendindama savo Plastikų strategiją² įsipareigojo apsvarstyti tolesnius veiksmus, skirtus jūros taršos šiukšlėmis problemai spręsti, kurie būtų grindžiami ES valstybių narių jau

¹ Visų pirma 14 DVT „Išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius siekiant darnaus vystymosi“ ir 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“.

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“ (COM(2018) 28 final).

dedamomis pastangomis ir įgyvendinami tuo pačiu metodu, kuris taikytas lengviesiems plastikiniams pirkinių maišeliams.

Šioje iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama iš Europos į jūrą patenkančioms makroplastiko šiukšlėms. Ji papildo kitas Europos politikos priemones, kuriomis taip pat kovojama su jūros tarša šiukšlėmis, kaip antai ES atliekų, nuotekų ir jūros aplinkos teisės aktus, taip pat ES teisės aktus dėl uosto priėmimo įrenginių.

Pagrindinis šios iniciatyvos tikslas – į jūrą patenkančių plastiko šiukšlių, kurias sudaro vienkartinio naudojimo plastikiniai gaminiai ir žvejybos įrankiai, kurių sudėtyje yra plastiko, prevencija ir mažinimas papildant ES plastikų strategijoje jau numatytas priemones, šalinant esamų priemonių ir galiojančių teisės aktų spragas ir toliau stiprinant ES sisteminį požiūrį šiuo klausimu. Į Plastikų strategiją jau įtrauktos specialios priemonės, taikomos mikroplastikui, kuris sudaro didelę dalį į jūrą patenkančių plastiko šiukšlių: REACH³ reglamente nustatyti apribojimai, taikomi į gaminius sąmoningai pridedamam mikroplastikui ir aerobiškai skaidžiam plastikui, taip pat priemonės, taikomos mikroplastikui iš kitų šaltinių (padangų, tekstilės gaminių ir plastiko granulių). Taigi šioje iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama vienkartiniais plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, tai yra makroplastikams.

Iniciatyva turėtų būti vertinama platesniame perėjimo prie žiedinės ekonomikos kontekste. Įgyvendinant ją bus remiami naujiems verslo modeliams skirti novatoriški sprendimai, alternatyvūs daugkartiniai ir vienkartiniai gaminiai. Tokia sisteminė kaita ir medžiagų pakeitimas skatins biologines alternatyvas ir novatorišką bioekonomiką, o tai atvers naujų galimybių verslo įmonėms ir bus patogiau vartotojams.

Be to, ypač kiek tai susiję su gėrimų buteliais, iniciatyva turės tiesioginės teigiamos įtakos atliekų surinkimo rodikliams, surinktų medžiagų kokybei ir tolesniam antriniam perdirbimui, taip pat suteiks galimybių perdirbimo įmonėms ir padidins perdirbtos medžiagos naudojimą gaminiuose.

Kova su jūros tarša šiukšlėmis sukuria naujų ekonominių galimybių. Žiedinė ekonomika skatina mūsų įmonių konkurencingumą ir padeda kurti efektyviu išteklių naudojimu grindžiamą ir mažiau nuo iškastinio kuro priklausomą ekonomiką, taip pat darbo vietas jai palaikyti. Kuriant naujoviškus gaminius siekiant išvengti plastiko šiukšlių ir mikroplastiko taršos, taip pat investuojant į jūros taršos šiukšlėmis prevenciją (pvz., atliekų ir nuotekų tvarkymą, uosto priėmimo įrenginius ar žvejybos tinklų antrinį perdirbimą), ir į tvarias alternatyvias medžiagas, gaminius bei verslo modelius, galima sukurti naujų darbo vietų, taip pat stiprinti techninius bei mokslinius gebėjimus ir pramonės konkurencingumą didėjančios pasaulinės svarbos srityse.

Europos paplūdimiuose, taikant suderintus skaičiavimų pagrįstus metodus, keletą metų buvo vykdoma į jūrą patenkančių šiukšlių stebėseną⁴. Paplūdimiuose išmestų šiukšlių vienetų skaičiavimas yra pripažintas tarptautiniu mastu kaip pagrįstas į jūrą patenkančių šiukšlių sudėties rodiklis, tinkamas politikai formuoti.

³ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006 12 30, p. 1).

⁴ Valstybių narių ir JRC parengtos ataskaitos atsižvelgiant į Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimą.

Toliau pateikiamoje lentelėje trumpai apžvelgiami į Komisijos pasiūlymą įtraukti vienkartiniai plastikiniai gaminiai ir žvejybos įrankiai.

	Mažesnis naudojimas	Pardavimų apribojimas	Gaminių projektavimo reikalavimai	Ženklinimo reikalavimai	Didesnė gamintojo atsakomybė	Atskiro surinkimo tikslas	Informuotumo didinimo priemonės
Maisto tara	X				X		X
Gėrimų indeliai	X				X		X
Ausų krapštukai		X					
Stalo įrankiai, lėkštės, maišikliai, šiaudeliai		X					
Oro balionėlių lazdelės		X					
Oro balionėliai				X	X		X
Pakeliai ir pakuotės iš lanksčios medžiagos					X		X
Gėrimų tara, jų kamšteliai ir dangteliai			X		X		X
- Gėrimų buteliai			X		X	X	X
Tabako gaminių filtrai					X		X
Higienos reikmenys				X	X		X
- drėgnos servetėlės				X			X
- higieniniai paketai							
Lengvieji plastikiniai pirkinų maišeliai					X		X
Žvejybos įrankiai					X		X

• **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Atsižvelgiant į tai, kad iniciatyvoje daug dėmesio skiriama efektyviam išteklių naudojimui ir apskritai veiksmingesnei žiedinei plastiko ekonomikai, pasižyminčiai geresniais ekonominės veiklos rezultatais ir aplinkosauginiu veiksmingumu, ji visiškai atitinka žiedinės ekonomikos politikos tikslus. Žiedinė ekonomika yra J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos dešimties prioritetų, visų pirma pirmojo prioriteto, susijusio su darbo vietų kūrimu, ekonomikos augimu ir investicijomis, neatsiejama dalis. Ši iniciatyva taip pat buvo paskelbta ES plastikų strategijoje kaip pagrindinių veiksmų, numatytų ES žiedinės ekonomikos veiksmų plane, dalis.

Pasiūlymas yra suderintas su galiojančiais ES teisės aktais atliekų ir vandens srityje, visų pirma su Atliekų pagrindų direktyva⁵, Direktyva dėl pakuočių ir pakuočių atliekų⁶, Jūrų strategijos pagrindų direktyva⁷ ir Miesto nuotekų valymo direktyva⁸, ir juos papildo.

Galiojančiais teisės aktais dėl atliekų nustatyti bendrieji atliekų prevencijos ir atliekų tvarkymo tikslai, susiję su jūros taršos šiukšlėmis prevencija ir mažinimu, paliekant valstybėms narėms galimybę rinktis priemones. Šiuo pasiūlymu nustatomi konkretūs tikslai ir priemonės, skirti dažniausiai išmetamų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kuriuose yra plastiko, problemai spręsti. Juo papildomi 2018 m. iš dalies pakeistos Atliekų pagrindų direktyvos 9 straipsnyje nustatyti tikslai, numatant, kad valstybės narės imasi priemonių, kuriomis siekiama sustabdyti į jūrą patenkančių šiukšlių susidarymą, taip pat užkirsti kelią jūrų taršai šiukšlėmis, kovoti su ja ir išvalyti šiukšles. Pasiūlymu taip pat papildomas Atliekų pagrindų direktyvos 8 straipsnis – nustatomos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos valstybių narių lygmeniu siekiant padengti šiukšlinimo prevencijos ir atliekų tvarkymo išlaidas, įskaitant išmestų vienkartinį plastikinių gaminių surinkimą.

Šiuo pasiūlymu papildoma Jūrų strategijos pagrindų direktyva, pagal kurią valstybės narės privalo iki 2020 m. pasiekti gerą jūrų vandenų aplinkos būklę. Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje vienas deskriptorius skirtas jūros taršai šiukšlėmis – taip reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų priemonių programas, kuriomis būtų užtikrinta, kad jūros tarša šiukšlėmis ir jų kiekis nedarytų žalos pakrančių ir jūros aplinkai. Vadovaujantis Jūrų strategijos pagrindų direktyva pradėtas ilgalaikis jūrą teršiančių šiukšlių stebėsenos Europos paplūdimiuose darbas yra šio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo teisės akto mokslinis pagrindas. Šiuo pasiūlymu tam tikri dalykai reglamentuojami išsamiau nei Jūrų strategijos pagrindų direktyva – pavykus nustatyti jūrų taršos plastiko šiukšlėmis veiksnius ir kelius, juo reglamentuojami pavieniai taršos šaltiniai.

Taip pat užtikrinamas suderinamumas su Miesto nuotekų valymo direktyva, kurioje nustatyti miesto nuotekų surinkimo ir valymo reikalavimai ir valymui taikomi kokybės kriterijai. Nors direktyva užtikrinama, kad būtų surenkama didelė dalis išmestų šiukšlių, šiuo metu ji nėra pakankamai veiksminga, ypač surenkant ir valant paviršines nuotekas. Be to, kai kurie į kanalizaciją nuleidžiami gaminiai, pvz., plastikiniai ausų krapštukai ir higieniniai gaminiai nėra gerai surenkami esamais įrenginiais ir todėl atsiduria Europos paplūdimiuose. Šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo teisės akto ši direktyva papildoma – siūloma užbėgti už akių nuotekų valymui skatinant sąmoningumą, didinant gamintojų atsakomybę ir nustatant ženklinimo reikalavimus tam tikriems vienkartinio naudojimo plastiko gaminiams.

Šiuo pasiūlymu taip pat nustatomos geresnio į krantą sugrąžintų žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų tvarkymo priemonės ir finansavimas. Tikimasi, kad šiomis priemonėmis ir paskatomis bus padidinta iškeliamų nebenaudojamų žvejybos įrankių dalis. Žvejybos įrankių atliekų tvarkymas reglamentuojamas ir iš dalies finansiškai remiamas įvairiomis ES priemonėmis, skirtomis visų pirma sąsajai tarp bendrų taisyklių dėl atliekų ir taršos šiukšlėmis iš jūroje esančių šaltinių bei žvejybos įrankių ir jūroje pamestų ir apleistų žvejybos įrankių atsekimo ir pranešimo apie juos. Šis pasiūlymas papildo šiuo metu

⁵ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3–30).

⁶ 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1994/62/EEB dėl pakuočių ir pakavimo atliekų, OL L 365 (1994 12 31, p. 10).

⁷ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus, OL L 164 (2008 6 25, p. 19).

⁸ 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo (OL L 135, 1991 5 30, p. 40–52).

peržiūrimum⁹ galiojančius teisės aktus dėl uosto priėmimo įrenginių¹⁰, į kuriuos pristatomos laivų atliekos. Atliekant šią peržiūrą siūloma įtraukti žvejybos laivus į 100 proc. netiesioginių mokesčių sistemą ir suteikti šiems laivams teisę pristatyti į uostus visas savo atliekas, įskaitant nebenaudojamus žvejybos įrankius. Be to, jis taip pat papildė numatytą Žuvininkystės kontrolės reglamento peržiūrą¹¹, kuria sustiprinamos nuostatos dėl pranešimo apie pamestus įrankius ir dėl pamestų įrankių išėlimo.

Šiuo pasiūlymu jūros taršos plastiko šiukšlėmis problema sprendžiama tik iš dalies. Jis yra dalis bendrų integruotų ir nuoseklių Europos pastangų spręsti visų jūros taršos plastiko šiukšlėmis šaltinių problemą, kaip išsamiai išdėstyta neseniai priimtoje Plastikų strategijoje. Strategijoje pažymimos dabartinės teisinės ir politinės sistemos, skirtos spręsti jūros taršos šiukšlėmis problemą, spragos arba trūkumai ir siūlomos tikslinės priemonės, skirtos plastiko šiukšlių, visų pirma plastiko pakuočių, prevencijai, surinkimui ir perdirbimo galimybėms. Jis taip pat siekiama parengti biologiškai skaidžių savybių turinčių plastikų reglamentavimo sistemą siekiant išvengti žalos ekosistemoms. Europos cheminių medžiagų agentūra rengia dokumentų rinkinius dėl mikroplastikų, sąmoningai dedamų į preparatus, pvz., kosmetikos gaminius, apribojimo ir dėl aerobiškai skaidaus plastiko naudojimo; taip pat rengiamos priemonės dėl mikroplastiko, kuris nėra sąmoningai naudojamas gaminiuose, tačiau susidaro juos naudojant, pvz., padangas ir tekstilės gaminius, taip pat priemonės, skirtos sumažinti plastiko granulių patekimą į aplinką iš ikigamybinio etapo.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Be pirmiau aprašytų aplinkosaugos tikslų, pasiūlymu siekiama vieno svarbiausių Sąjungos tikslų – apsaugoti vidaus rinką nuo papildomo susiskaidymo.

Iniciatyvoje visiškai pritariama inovacijų principui ir susijusiems paramos veiksams pagal Plastikų strategiją, kuriais skatinamos inovacijos ir investicijos į žiedinės ekonomikos sprendimus, kaip antai mokslinių tyrimų finansavimas pagal programą „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinius ir investicijų fondus.

Apskritai, ši iniciatyva padės įgyvendinti 12-ąją ir 14-ąją Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT)¹², Komunikate dėl tarptautinio vandenynų valdymo¹³ nustatytus tikslus ir 2017 m. Maltoje surengtoje „Mūsų vandenyno“ konferencijoje priimtus įsipareigojimus. Ši iniciatyva yra suderinta su 2017 m. Atokiausių regionų strategija¹⁴, kurioje pripažįstamos jų augimo galimybės turizmo, mėlynosios ekonomikos ir žiedinės ekonomikos srityse.

Galiausiai, iniciatyva yra suderinta su tarptautiniais ES įsipareigojimais prekybos politikos srityje, visų pirma tuo, kad užtikrinamas nediskriminavimo principo taikymas Sąjungoje pagamintiems ir importuojamiems gaminiams.

⁹ COM(2018) 33 *final*.

¹⁰ 2000 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/59/EB dėl uosto priėmimo įrenginių, skirtų laivuose susidarančioms atliekoms ir krovinių likučiams (OL L 332, 2000 12 28, p. 81).

¹¹ 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendros žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis (OL L 343, 2009 12 22, p. 1).

¹² 2015 m. šalys patvirtino Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir 17 darnaus vystymosi tikslų. 12-uju JT darnaus vystymosi tikslu siekiama užtikrinti tvarų vartojimą ir gamybą, o 14-uju – iki 2025 m. užkirsti kelią visų rūšių jūrų taršai, visų pirma veiklos sausumoje sukeliamai taršai, įskaitant jūrą teršiančias šiukšles ir taršą maisto medžiagomis, ir gerokai ją sumažinti.

¹³ COM(2016) 352 *final*.

¹⁴ COM(2017) 623.

Pasiūlymas taip pat padės įgyvendinti 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. 1-ąją prioritetinę tikslą „saugoti, tausoti ir puoselėti Sąjungos gamtinį kapitalą“¹⁵. Jis taip pat atitinka 4-ąją prioritetinę tikslą, kuriam pasiekti reikia, kad visuomenė galėtų susipažinti su aiškia aplinkos apsaugos informacija nacionaliniu lygmeniu. Todėl pasiūlyme pateikiama nuoroda į Direktyvos 2003/4/EB¹⁶ ir INSPIRE direktyvos¹⁷ reikalavimus ir užtikrinamas suderinamumas su jais.

Pasiūlymu taip pat siekiama užtikrinti paprastų stebėsenos ir ataskaitų teikimo įsipareigojimų laikymąsi, taip apribojant valstybės narėms tenkančią administracinę naštą, vadovaujantis ES geresnio reguliavimo principu¹⁸ ir ataskaitų teikimo bei stebėsenos tinkamumo patikra.¹⁹

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Pagrindinis pasiūlymo tikslas – tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai, visų pirma vandens aplinkai, prevencija ir mažinimas. Tai galima pasiekti nustatant konkrečius Sąjungos paplūdimiuose dažniausiai randamų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų prevencijos ir tų atliekų tvarkymo tikslus bei priemones. Koordinuotai įgyvendinant tai visoje Sąjungoje, pasiūlymas taip pat prisidės prie sklandaus Sąjungos rinkos veikimo. Todėl pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalimi.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Atsižvelgiant į tai, jog šiukšles gali pernešti vėjas, vandens srovės ir potvyniai, taršos plastikų ir į jūrą patenkančių šiukšlių problema yra tarpvalstybinio pobūdžio, todėl atskiros valstybės narės, kurios dalijasi tomis pačiomis jūromis ir vandens keliais, negali su ja susidoroti. Veiksmai, kurių reikia imtis, turi būti koordinuojami siekiant užtikrinti, kad vienoje jūros pusėje dedamos pastangos nenuveiktų pernėk dėl veiksmų stokos kitoje pusėje. Dėl šios priežasties veiksmingai užkirsti kelią jūrų taršai šiukšlėmis ir ją sumažinti galima tik ES lygmeniu taikant nuoseklią ir visapusišką politiką bei priemones. Be to, atsižvelgiant į tai, jog problema yra pasaulinio masto, šį bendradarbiavimą papildo Europos veiksmai ir dalyvavimas pagal Europos regionines jūrų konvencijas vykdomoje veikloje (pagal jas visas buvo patvirtinti regioniniai kovos su jūros tarša šiukšlėmis veiksmų planai), taip pat ES ir valstybių narių prisiimti bendrieji įsipareigojimai, pvz., pagal Jungtinių Tautų aplinkos asamblėjos programą ir DVT.

Kai valstybės narės imasi nekoordinuotų priemonių, kurių apimtis, paskirtis ir užmojo lygis skiriasi, kyla rinkos susiskaidymo grėsmė. Dabartiniai veiksmai skirti įvairiems plastikiniams gaminiams ir juos įgyvendinant taikomi įvairūs metodai (kaip antai Italijoje uždrausti plastikiniai ausų krapštukai, Prancūzijoje taikomos taisyklės, kuriomis ribojama prekyba

¹⁵ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1386/2013/ES dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“ (OL L 354, 2013 12 28, p. 171–200).

¹⁶ 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26–32).

¹⁷ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (OL L 108, 2007 4 25, p. 1–14).

¹⁸ COM(2015) 111 *final*.

¹⁹ COM(2017) 312 *final*.

vienkartinėmis plastikinėmis stiklinėmis ir lėkštėmis, jeigu jos neatitinka konkrečių biologinio skaidumo kriterijų). Dėl to valstybėse narėse galėtų būti nustatyta įvairių patekimo į rinką apribojimų, kliūčių laisvam prekių judėjimui, taip pat kliūčių, trukdančių sudaryti vienodas sąlygas skirtingų šalių gamintojams ir veiksmingai įgyvendinti jūros taršos šiuokšlėmis mažinimo tikslą, kuris turi platesnį poveikį ES ir tarptautiniu lygmenimis. Dėl šios priežasties būtina sukurti suderintą teisės aktų sistemą ir pagal ją ES lygmeniu nustatyti bendrus jūros taršos šiuokšlėmis prevencijos ir mažinimo tikslus ir priemones, kad valstybių narių priemonėse daugiausia dėmesio būtų skirta vienkartiniams plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams, kuriuose yra plastiko. Taikytinų priemonių rūšys pagrįstos bendru vertinimu, tačiau jos diferencijuojamos pagal plastikinio gaminio rūšį, atsižvelgiant į galimų ES veiksmų pridėtinę vertę ir papildomumą su kitais ES valstybių narių veiksmais.

Kalbant apie kai kuriuos gaminius (pvz., plastikinius gėrimų taros kamšteličius ir dangteličius), šiuokšlinimo ir kitokio jų poveikio aplinkai problemą veiksmingiausiai galima spręsti keičiant gaminių projektavimą ir pereinant prie tvaresnių pakaitalų (pvz., pakeičiant plastikines dalis kitomis). Tokiais atvejais, kai vidaus rinkoje yra aiški sąsaja tarp gaminiui taikomų reikalavimų ir patekimo į rinką, svarbu, kad įmonėms būtų sudarytos vienodos sąlygos.

Be to, laikantis subsidarumo principo, šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto valstybėms narėms paliekama galimybė kai kurias priemones taikyti lanksčiai – pasirinkti tinkamiausius konkrečius įgyvendinimo ir duomenų rinkimo metodus. Pavyzdžiui, valstybės narės, atitinkamai atsižvelgdamos į vietos sąlygas, turi didelę veiksmų laisvę nuspręsti, kokiomis nacionalinėmis priemonėmis įgyvendinti ES tikslus smarkiai sumažinti tam tikrų prekių naudojimą.

• **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas yra tikslingas ir proporcingas, nes jame daugiausia dėmesio skiriama Europos paplūdimiuose dažniausiai randamiems makroplastiko gaminiams, skaičiuojant vienetais, konkrečiai vienkartiniams plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams. Tokių gaminių skaičiavimas vienetais yra geriausias turimas poveikio aplinkai, taip pat socialinio ir ekonominio poveikio rodiklis. Šioje iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama dešimčiai dažniausiai randamų vienkartinių plastikinių gaminių, kurie sudaro 86 proc. visų vienkartinių plastikinių gaminių skaičiuojant vienetais (43 proc. visų į jūrą patenkančių šiuokšlių). Visų paplūdimiuose randamų vienkartinių plastikinių gaminių reglamentavimas nebūtų proporcingas, atsižvelgiant į galimą pridėtinę vertę. Dėl to valstybės narės patirtų nereikalingų išlaidų ir naštos.

Žvejybos įrankiams taikomos priemonės pagrįstos principu „teršėjas moka“, kuriuo visų pirma siekiama užtikrinti, kad žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai prisiimtų atsakomybę už savo gaminių atliekų etapą, visų pirma gerindami jų atskirą surinkimą ir apdorojimą, ypač antrinį perdirbimą ir pakartotinį naudojimą. Taikant šias priemones žvejams kuriamos teigiamos paskatos grąžinti įrankius į krantą, taip pat užtikrinama, kad žvejybos veiklos vykdytojams nebūtų užkraunama neproporcinga našta.

Pasiūlymas yra tinkamas spręsti neatidėliotiną aplinkosaugos problemą ir, kartu su galiojančiais teisės aktais bei pagal Plastikų strategiją suplanuotais veiksmais, pasiekti plataus užmojo aplinkosaugos rezultatų, taip pat padaryti teigiamą ekonominį poveikį (poveikis grynajam užimtumui būtų nedidelis, bet teigiamas), skatinti inovacijas, užtikrinti visuomenės pritarimą ir prisidėti prie efektyvesnio išteklių naudojimo.

Pridedamame poveikio vertinime pateikiama daugiau informacijos apie šio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto elementų proporcingumą.

- **Priemonės pasirinkimas**

Siūloma speciali teisėkūros priemonė, kad visų vienkartinį plastikinių gaminių problema būtų sprendžiama viena teisine priemone, joje nustatant konkrečius tikslus bei priemones, skirtus užkirsti kelią jūros taršai šiukšlėmis ir ją mažinti. Manoma, kad tokia speciali teisėkūros priemonė yra tinkamiausia siekiant išvengti teisinės aplinkos susiskaidymo, palyginti su kitais būdais, kuriuos taikant reikėtų iš dalies pakeisti keletą teisinių priemonių, pvz., Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, Direktyvą dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, Atliekų pagrindų direktyvą, Direktyvą dėl uosto priėmimo įrenginių arba Žuvininkystės kontrolės reglamentą.

Nors kai kuriems gaminiams būtinas ES lygmens suderinimas, kitų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atveju pagal galiojančius ES atliekų teisės aktus valstybėms narėms turi būti palikta tam tikros laisvės rinktis tinkamiausias teises, administracines ir ekonomines priemones apibrėžtiems tikslams ir priemonėms įgyvendinti. Todėl direktyva yra tinkama teisinė priemonė siekiant įgyvendinti nustatytus tikslus ir priemones.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Šio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo teisės akto tikslais atlikta išsami galiojančių teisės aktų apžvalga, siekiant išsiaiškinti, kokiose srityse reikia imtis papildomų ES veiksmų, kad būtų įveikta taršos vienkartiniais plastikiniais gaminiais problema ir jos poveikis aplinkai. Tais teisės aktais dažnai reglamentuojami skirtingi šiukšlių susidarymo būdai, fragmentiška jų paskirtis ir užmojus, be to, jie dar nepadarė reikiamo poveikio jūrų taršai šiukšlėmis.

Kaip paaiškinta 2 skirsnyje pirmiau, neseniai patvirtintoje Plastikų strategijoje pažymėta, kad yra ES lygmens teisėkūros procedūra priimamo akto, konkrečiai skirto vienkartiniais plastikiniams gaminiams, poreikis.

Vadovaujantis ES atliekų teisės aktais, visos atliekos turėtų būti surenkamos ir tinkamai apdorojamos. Tuose teisės aktuose nustatyti komunalinių atliekų (65 proc. iki 2030 m.) ir plastikinių pakuočių atliekų (55 proc. iki 2030 m.) perdirbimo tikslai, kurie padės surinkti daugiau plastiko atliekų. Tačiau valstybės narės gali pasiekti šiuos tikslus nedėdamos daugiau pastangų šiukšlių rinkimo srityje. Pagal naujausius Atliekų pagrindų direktyvos pakeitimus valstybės narės privalės imtis priemonių, kad nustatytų, kokiais pagrindiniais keliais šiukšlės patenka į jūras, taip pat imtis priemonių, kad užkirstų kelią šiukšlėms iš šių šaltinių ir sumažintų jų kiekį. Nepaisant to, dėl įvairių veiksnių, susijusių su netinkama atliekų tvarkymo infrastruktūra ir nederamu vartotojų elgesiu, vis tiek susidarys šiukšlių ir plastikinių gaminių pateks į aplinką. Šia iniciatyva papildomi nauji atliekų teisės aktai pasiūlant Europos lygmens sprendimų, skirtų didelei daliai išmetamų šiukšlių šaltinių. Ja pažymima į gaminius orientuotos teisinės priemonės svarba; tai patvirtina ir Direktyvos dėl plastikinių maišelių, kuri buvo pirmoji tokio pobūdžio Europos priemonė, rezultatai – ją taikant iš tikrųjų sumažintas sunaudojimas ir su juo susijęs šių gaminių poveikis aplinkai.

Atlikus pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvą vykdomų priemonių programų vertinimą matyti, kad jos yra naudinga vykdomų arba planuojamų veiksmų apžvalga, tačiau taip pat matyti, kad reikia imtis papildomų priemonių, kad jie būtų veiksmingi. Šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto žengiamas dar vienas žingsnis – nustatčius jūrų taršos plastiko šiukšlėmis veiksnius ir kelius, juo reglamentuojami pavieniai taršos šaltiniai.

Vienas iš šiuo metu vertinamos Miesto nuotekų valymo direktyvos ribotumų susijęs su reikalavimais, taikomais paviršinių nuotekų surinkimui ir valymui, kuriuos reikėtų persvarstyti. Šiuo nauju pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiama problemą spręsti skatinant informavimo kampanijas ir nustatant ženklavimo reikalavimus, kuriais siekiama, kad į kanalizaciją nebūtų nuleidžiami vienkartiniai plastikiniai gaminiai, kurie nėra gerai surenkami nuotekų valymo sistemose.

Žvejojimo įrankių atliekos reglamentuojamos įvairiomis ES priemonėmis. Tačiau vis dar yra akivaizdžių spragų. Visų pirma, šiuo metu nėra konkrečių paskatų veiklos vykdytojams, kad į krantą būtų grąžinama kuo daugiau įrankių atliekų, taip pat nėra naštos pasidalijimo mechanizmų. Taigi šiuo metu peržiūrima Direktyva dėl uosto priėmimo įrenginių papildo šiuo pasiūlymu nustatytą žvejojimo įrankių reglamentavimą, nes ja sprendžiamas paskatų laivams sugrąžinti savo šiukšles ir surinktas atliekas atgal į krantą nebuvimo klausimas. Be to, peržiūrėtame Žuvininkystės kontrolės reglamente reikalaujama ženklinti įrankius ir turėti prarastiems įrankiams iškelti skirtą įrangą, iškelti prarastus įrankius arba, jeigu jie negali būti iškelti, pranešti apie jų praradimą kasdien siunčiamuose elektroniniuose pranešimuose. Vis dėlto dabartinė teisės aktų sistema gali būti toliau stiprinama teikiant paskatas veiksmingiau tvarkyti žvejojimo įrankius kaip specialius atliekų tvarkymo ir perdirbimo srautus. Šiuo nauju pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiama spręsti šią problemą taikant didesnės gamintojo atsakomybės sistemą.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Per 2017 m. gruodžio mėn. – 2018 m. vasario mėn. vykusias viešas konsultacijas gauta per 1 800 nuomonių. 98,5 proc. apklaustųjų manė, kad imtis veiksmų siekiant spręsti jūrų taršos vienkartiniais plastikiniais gaminiais klausimą yra būtina, o 95 proc. teigė, kad jų imtis būtina skubiai. Daugiau kaip 70 proc. gamintojų ir daugiau kaip 80 proc. bendrovių ir perdirbėjų manė, kad veiksmai yra būtini ir jų turi būti imamasi skubiai. Tik 2 proc. apklaustųjų teigė, kad nereikėtų imtis naujų priemonių Europos lygmeniu, o 79 proc. manė, kad jeigu nebus imtasi priemonių ES lygmeniu, jos liks neveiksmingos.

Didelė dauguma viešose konsultacijose dalyvavusių respondentų pritarė didesnės gamintojo atsakomybės sistemų taikymui siekiant padengti šiukšlių surinkimo išlaidas; tai yra šio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pridėtinė vertė, palyginti su ES atliekų teisės aktuose nustatytais minimaliais reikalavimais, taikomais didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms. Be to, atlikus viešas konsultacijas matyti, kad palankiai vertinami teisės aktų reikalavimai, kuriais siekiama tobulinti gaminių projektavimą, kaip vienas veiksmingiausių metodų, taip pat valstybių narių įgyvendinami mažinimo tikslai, į kuriuos atsižvelgta rengiant pasiūlymą.

Kalbant apie žvejojimo įrankius, 88 proc. apklaustųjų palankiai vertino priemones, kuriomis sukuriamos paskatos surinktas šiukšles ir nebetinkamus naudoti įrankius pargabenti į krantą, o 77 proc. norėjo, kad laivuose ir uostuose būtų geresni surinkimo ir rūšiavimo įrenginiai.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvą informaciją apie Europos paplūdimiuose rastus jūrą teršiančių šiukšlių vienetų, surinktą per 2016 m. iš 276 paplūdimių septyniolikoje ES valstybių narių ir keturiose regioninėse jūrose, pateikė Jungtinio tyrimų centro jūrą teršiančių šiukšlių techninė grupė (stebėsenos programos, valymo kampanijos ir mokslinių tyrimų projektai). Per 679 tyrimus iš viso ištirtas ir pagal gausą surūšiuotas 355 671 šiukšlių vienetas; daugiausia remtasi Jūrų strategijos pagrindų direktyvos pagrindiniu paplūdimiuose randamų šiukšlių kategorijų sąrašu. Pasinaudojant Jungtinio tyrimų centro (JRC) sąrašu sudarytas atskiras trumpesnis sąrašas, kuriame nurodomi santykiniai kiekiai pagal šaltinį, paskirtį ar

medžiagą panašių gaminių, patenkančių į tam tikrą politikos taikymo sritį. Šie duomenys taip pat buvo papildyti duomenimis, gautais iš keleto jau vykdomų projektų, pvz., Europos aplinkos agentūros projektą „Marine Litter Watch“, skirtą jūras teršiančių šiukšlių stebėsenai²⁰.

Europos jūrų stebėjimo²¹ ir duomenų tinklas EMODnet²² ir regioninės jūrų konvencijos taip pat pasidalijo savo patirtimi rengiant šį pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto ir prisidėjo prie Jungtinio tyrimų centro darbo renkant ir derinant duomenis, kad būtų galima susidaryti aiškesnį bendrą vaizdą apie plastiko šiukšlių koncentraciją Europos jūrose ir jūrų dugne.

Kalbant apie vienkartinius plastikinius gaminius ir žvejybos įrankius, Europos Komisija taip pat rėmėsi išorės konsultantų darbu. Remiantis JRC duomenimis, jie tyrinėjo veiksnius, dėl kurių vienkartiniai plastikiniai gaminiai tampa jūras teršiančiomis šiukšlėmis ir jų patekimo į jūras kelius, taip pat analizavo, kokias pagrindines priemones būtų galima pasiūlyti šiame naujame pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiant išspręsti taršos vienkartiniais plastikiniais gaminiais problemą. Kalbant apie žvejybos įrankius, buvo atliktas išsamus tyrimas²³ siekiant išsiaiškinti, kokios yra teisės aktų spragos ir kokių priemonių reikėtų imtis norint papildyti pagrindinį scenarijų, pagal kurį mažinamas žvejybos įrankių poveikis aplinkai. Atliekant tyrimą atsižvelgta į susijusių atliktų tyrimų apžvalgas literatūroje, praktinius seminarus, kuriuose dalyvavo Komisijos pareigūnai ir išorės suinteresuotosios šalys, taip pat su dokumentų ir duomenų tyrimus, įskaitant PRODCOM ir Eurostato duomenų bazes (ES išorės prekybos, importo, eksporto ir gamybos duomenis).

Atliekant tyrimą buvo vykdomi oficialūs ir neoficialūs pokalbiai su suinteresuotomis šalimis iš viešųjų institucijų, NVO, pramonės asociacijų ir įmonių, siekiant padėti parengti problemos ir poveikio vertinimą. Per šiuos pokalbius buvo nagrinėjama, ką techniniu požiūriu įmanoma padaryti ir koks būtų tikėtinas tiesioginis tam tikrų pasirinktų veiksmų variantų poveikis. Per pokalbius taip pat buvo renkami konkretūs duomenys, susiję su rezultatais ir sąnaudomis, ir aiškinamasi, kokį poveikį jiems gali turėti galimos intervencijos priemonės.

• **Poveikio vertinimas**

Poveikio vertinimo santrauka pridedama prie pasiūlymo. Reglamentavimo patikros valdyba paskelbė neigiamą nuomonę, po kurios buvo paskelbta antra – teigiama nuomonė su išlygomis²⁴, pagrįsta peržiūrėtu poveikio vertinimu. Galutinėje nuomonėje valdyba pripažįsta, kad iš peržiūrėtos ataskaitos aiškiau matyti, kokia yra makroplastikams skirtos iniciatyvos taikymo sritis. Buvo paprašyta pateikti išsamesnės informacijos apie naujos priemonės, papildančios galiojančius teisės aktus, vaidmenį, kiek tai susiję su 1) žvejybos įrankiais (pridėtinė vertė, palyginti su Kontrolės reglamentu, Direktyva dėl uosto priėmimo įrenginių ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu) ir 2) vienkartiniais plastikiniais gaminiais (paaiškinimas dėl nepakankamo galiojančių teisės aktų užmojo arba nepakankamo įgyvendinimo). Reglamentavimo patikros valdyba paprašė pateikti papildomos informacijos apie tai, kokią žalą daro vienkartiniai plastikiniai gaminiai bendrai ir kiekvienas gaminy atskirai, tai pat paaiškinti, kad pavienių valstybių narių veiksmai gali lemti rinkos susiskaidymą.

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/marine-litterwatch>

²¹ <http://www.emodnet.eu/>

²² http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/index_en.htm

²³ Tyrimas, skirtas poveikio vertinimui paremti ir nustatyti būdus, kaip sumažinti su žvejyba susijusios taršos plastiku lygį ir žalingą poveikį.

²⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher>

Todėl galutiniame poveikio vertinime išsamiau paaiškinta, kad jūrų tarša šiukšlėmis daro ekonominę ir socialinę žalą, taip pat žalą aplinkai, ir nurodyta, kaip šalinamos galiojančio *acquis* spragos, nes galiojančiais teisės aktais, susijusiais su atliekų tvarkymu, nuotekų valymu, uosto priėmimo įrenginiais ir t. t., nėra veiksmingai šalinamos konkrečių gaminių daromo poveikio priežastys. Atliekų teisės aktai daugiausia paskatins perdirbti daugiau vienkartinį plastikinių gaminių, o šiukšlinimui jie daro mažesnį poveikį. Priemonės, skirtos naudojimui mažinti, yra veiksmingesnės. Atlikus poveikio vertinimą patvirtinta, kad dažniausiai naudojami vienkartiniai plastikiniai gaminiai ir žvejybos įrankiai bendrai sudaro didelę į jūrą patenkančių makroplastiko šiukšlių dalį. Jos sudaro maždaug 70 proc. paplūdimiuose randamų šiukšlių skaičiuojant vienetais, tačiau taip pat svarbus kiekvienas gaminytis atskirai. Kalbant apie žvejybos įrankius, papildomų priemonių rengimas buvo metodo, taikyto pagal ES plastikų strategiją, ir Direktyvos dėl uosto priėmimo įrenginių pasiūlytos peržiūros dalis²⁵. Pagal pasiūlytą peržiūrėtą Direktyvą dėl uosto priėmimo įrenginių pavieniai žvejai nebus baudžiami už atliekų pargabenimą į krantą. Tačiau uosto mokesčiai bus padidinti, jeigu į krantą bus pargabenama daugiau atliekų ir reikės atnaujinti atliekų tvarkymo įrenginius, ypač mažuose uostuose, kuriais naudojasi daug laivų. Taikant didesnės gamintojo atsakomybės sistemą užtikrinamas ne tik veiksmingesnis į uostą pargabentų žvejybos įrankių atliekų tvarkymas, bet taip pat užtikrinama, kad žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai padengtų atliekų srautų tvarkymo išlaidas, įskaitant kai kurias arba visas su uosto priėmimo įrenginiais susijusias išlaidas.

Be to, iš įvertinimo matyti, kad didėja akivaizdi rinkos susiskaidymo grėsmė, visų pirma dėl to, kaip regionai ar atskiros valstybės narės sprendžia vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių klausimą. Todėl šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti minimalų priemonių taikymo valstybėse narėse nuoseklumą, kad būtų išvengta nevienodų sąlygų, kurios galėtų iškraipyti konkurenciją tarp veiklos vykdytojų ir taip pakenkti šiukšlių kiekio mažinimo tikslo įgyvendinimui. Šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto išlaikoma tinkama pusiausvyra tarp alternatyvų prieinamumo ir suderinimo poreikio.

Galiausiai, Europos Sąjunga turi rodyti pavyzdį sprendžiant jūrų taršos plastiko šiukšlėmis problemą Europos jūrose – tiek veiksmais, vykdomais pagal regionines jūrų konvencijas, tiek tarptautinio lygmens veiksmais. Imdamasi šios problemos ES paskatins kitas šalis taip pat veikti ir taip bus sumažintas bendras šiukšlių kiekis Europos jūrose ir už jų ribų.

Todėl siekiant kovoti su jūrų tarša labai svarbūs šiems gaminiams skirti tiesioginiai teisiniai veiksmai.

²⁵

COM(2018) 33 *final*.

Vienartiniai plastikiniai gaminiai

Atliekant poveikio vertinimą nagrinėtos įvairios priemonės. Buvo sumodeliuotos keturios galimybės arba scenarijai, pagal kuriuos skirtingiems gaminiams numatyta taikyti skirtingas priemones. Scenarijai išdėstyti pagal aukštėjančią bendro rezultato užmojo lygį. Taigi šiame kontekste pagrindinis kriterijus buvo numatomas poveikis vienkartinį plastikinių gaminių srautui, patenkančiam į jūros aplinką.

Išskirtos trys gaminių kategorijos:

- gaminiai, kuriuos galima pakeisti tvariomis alternatyvomis. Tokiais atvejais siekiama skatinti naudoti mažiau kenksmingus pakaitalus;
- gaminiai, kuriems nėra pakaitalų. Kalbant apie šiuos gaminius, siekiama sumažinti jų daromą žalą geriau informuojant vartotojus ir nustatant gamintojų finansinę atsakomybę už pasekmes aplinkai;
- gaminiai, kurie jau dabar sėkmingai surenkami. Jų atveju turi būti užtikrinta, kad šie gaminiai patektų į esamas (arba būsimas) atskiros surinkimo ir perdirbimo grandines.

Keturi scenarijai buvo palyginti su 1 pagrindiniu scenarijumi; jie aprašyti toliau.

2a scenarijus – mažas poveikis jūras teršiančių šiukšlių kiekiui

Pagal šį scenarijų problemą lemiantys veiksniai būtų sprendžiami iš dalies. Jis apima informavimo kampanijas, savanoriškus veiksmus ir ženklavinimą, kuriais būtų galima padidinti bendrą informuotumą (pvz., apie šiukšlių problemą, jų susidarymo būdus, tinkamą šalinimą) ir taip pakeisti vartotojų elgesį. Tačiau neaišku, kokie bus rezultatai, nes yra nedaug įrodymų, kad dėl tokio informuotumo iš tikrųjų keičiasi žmonių elgesys.

2b scenarijus – vidutinis poveikis jūras teršiančių šiukšlių kiekiui

Šis scenarijus yra veiksmingesnis nei 2a scenarijus, tačiau yra sunkiau įgyvendinamas ir reikštų didesnes išlaidas ir našatą susijusiems subjektams.

2c scenarijus – vidutiniškai aukštas poveikis jūras teršiančių šiukšlių kiekiui (pasirinktas variantas)

Pagal šį scenarijų esminiai problemos veiksniai būtų sprendžiami tinkamiau, taip pat būtų pasiekta geresnių rezultatų keičiant vartotojų elgesį. Jis apima gaminių projektavimo priemones, taikomas gėrimų buteliams, kurių kamštelių pritvirtinimas turėtų tiesioginį poveikį jų patekimui į aplinką.

2b scenarijus – didžiausias poveikis jūras teršiančių šiukšlių kiekiui

Pagal šį scenarijų toliau tobulinami esminių problemos veiksnių sprendimo būdai, ypač nepakankamos paskatos surinkti ir tinkamai apdoroti nebetinkamus naudoti vienkartinius plastikinius gaminius, tačiau jo sąnaudos, konkrečiai nuotekų valymo, yra didesnės. Pagal jį numatytas užstato grąžinimo sistemos arba lygiavertės sistemos taikymas, kuriam prireiktų papildomų lėšų (ES maždaug 1,4 mlrd. EUR), tačiau tai padėtų dar labiau sumažinti į jūrą patenkančių šiukšlių kiekį (taip pat pagerėtų surenkamos medžiagos kokybė ir jos būtų perdirbama daugiau). Kaip ir visais didesnės gamintojo atsakomybės sistemų taikymo atvejais, užstato grąžinimo sistemos diegimo ir valdymo išlaidos, atsižvelgiant į jos struktūrą, tenka ekonominės veiklos vykdytojams, dalyvaujantiems atitinkamoje tiekimo grandinėje, o ne viešojo sektoriaus institucijoms. Pasinaudojant geriausia patirtimi nuotekų valymo srityje būtų pagerinta infrastruktūra, tačiau tam reikėtų didelių papildomų investicijų, siekiančių maždaug 7,7 mlrd. EUR per metus. Šią priemonę būtų sunku pagrįsti, jeigu jos tikslas būtų spręsti tik drėgnų servetėlių problemą, tačiau ji yra svarbi ir gerokai įvairesnė į aplinką

patenkančių teršalų atveju. Užbaigus šiuo metu atliekamą Miesto nuotekų valymo direktyvos vertinimą bus pateikta išsamesnės informacijos šiuo klausimu.

Manoma, kad, siekiant išvengti nepageidaujamų pasekmių, susijusių su ekonominiu ir socialiniu poveikiu bei poveikiu aplinkai, perėjimas prie pakaitalų turėtų būti orientuotas į rezultatus ir pagrįstas plačiu galimų sprendimų pasirinkimu. Toks metodas atitinka naujovių diegimo principą, todėl pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto tampa perspektyvus ir palankus inovacijoms.

Atsižvelgiant į atliktą įvairių politikos priemonių vertinimą ir atsižvelgiant į kiekvieno vienkartinio plastikinio gaminio ypatybes, pirmenybė teikiama 2c scenarijui. Jis apima tokius veiksmus:

- vienkartinių plastikinių gaminių, kurių lengvai prieinamų pakaitalų jau yra (pvz., šiaudelių), pateikimo rinkai apribojimus;
- bendrus naudojimo mažinimo tikslus (taikomas, pavyzdžiui, gėrimų indeliams, maisto tarai), kad valstybės narės galėtų priimti savo priemones tiems tikslams pasiekti. Šių priemonių įgyvendinimo išlaidos priklausys nuo nacionaliniu lygmeniu priimtų priemonių pasirinkimo ir struktūros;
- informuotumo didinimo priemones ir didesnės gamintojo atsakomybės sistemas, taikomas visiems gaminiams, nepatenkantiems į pateikimo rinkai ribojimo priemonės taikymo sritį, siekiant prisidėti prie atliekų prevencijos ir tvarkymo išlaidų, įskaitant šiukšlių, išskyrus žvejybos įrankius, surinkimą;
- ženklinimo reikalavimus siekiant informuoti vartotojus apie tinkamą atliekų šalinimą arba vengtinus šalinimo būdus (pvz., drėgnų servetėlių);
- gaminių projektavimo reikalavimus (pvz., gėrimų buteliai su pritvirtintais kamšteliais).

Vis dėlto atlikus poveikio vertinimą matyti, kad plastikiniams buteliams taikomos užstato grąžinimo sistemos arba lygiavertės sistemos, padedančios pasiekti panašius aukštus surinkimo rodiklius (nagrinėjamos kaip 2d scenarijaus dalis), gali būti labai veiksminga priemonė, padedanti pasiekti aukštus surinkimo rodiklius ir užkertanti kelią taršai šiukšlėmis, ypač patenkančiomis į jūrą. Todėl užstato grąžinimo sistemos buvo įtrauktos į politinių priemonių, kurioms teikiama pirmenybė, sąrašą. Dėl imamo užstato jos turi tiesioginės teigiamos įtakos surinkimui ir lemia geresnę surinktų ir vėliau perdirbtų medžiagų kokybę. Paliekant galimybę valstybėms narėms lanksčiai taikyti atitinkamas priemones, siūloma nustatyti tokio dydžio minimalią atskiro surinkimo normą, koks yra ES esamų vienkartinių plastikinių butelių užstato grąžinimo sistemų surenkamo kiekio vidurkis (90 proc.). Užstato grąžinimo ar lygiavertės sistemos turi reikiamą infrastruktūrą ir gali padėti surinkti daugiau ir iš kitų medžiagų pagamintų gėrimų taros, jei bus taikomi pakuočių, ypač aliuminio, perdirbimo tikslai. Todėl valstybės narės turėtų pamąstyti apie tokių priemonių taikymą ir iš kitų medžiagų pagamintai gėrimų tarai.

Įgyvendinamumo sumetimais drėgnoms servetėlėms siūloma taikyti 2 scenarijų, kuriame numatyta didesnė gamintojo atsakomybė, ženklinimo reikalavimai ir informuotumo didinimo priemonės. Higieniniams paketams siūloma taikyti ženklinimo reikalavimus ir informuotumo didinimo priemones.

Jau yra galiojančių teisės aktų, pvz., Direktyva dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, kurioje nustatyti lengviesiems plastikiniams pirkinių maišeliams, įskaitant labai lengvus plastikinius pirkinių maišelius, kurie yra tarp dažniausiai Sąjungos paplūdimiuose randamų šiukšlių, sunaudojimo mažinimo tikslai. Šiame pasiūlyme visiems lengviesiems plastikiniams pirkinių

maišeliams numatyta papildomų informuotumo didinimo ir didesnės gamintojo atsakomybės priemonių.

Žvejybos įrankiai

Pirmas svarstytas scenarijus apima visapusišką esamų priemonių ir jau pateikto pasiūlymo įgyvendinimą, tačiau jis turi šių trūkumų:

- pagal peržiūrėtą Kontrolės reglamentą nėra jokių konkrečių žvejams skirtų paskatų, kuriomis jie būtų skatinami sugrąžinti daugiau įrankių į krantą, o ne pranešti, kad juos prarado.
- Kadangi peržiūrėta Direktyva dėl uosto priėmimo įrenginių gerokai sumažinamos išlaidos ir našta, neskatinusi žvejų grąžinti įrankių ir kitų šiukšlių į uostą, ja siekiama apskritai pagerinti atliekų surinkimą iš laivų (įskaitant žvejybos laivus), t. y. ji nėra skirta konkrečiai žvejybos įrankių atliekų klausimui spręsti. Į ją nėra įtraukta tiesioginių teigiamų paskatų surinkti visas žvejybos įrankių atliekas ir jas tvarkyti taip, kad būtų kuo labiau padidintos žvejybos įrankiuose esančių plastiko dalių pakartotinio naudojimo ir antrinio perdirbimo galimybės. Valstybių narių priemonės, kurių tikslas – stiprinti atliekų ir įrankių surinkimo pajėgumus arba sukurti žvejybos įrankių antrinio perdirbimo sistemas, yra pernelyg skirtingos ir vietinio pobūdžio, todėl nėra veiksmingos. Atsižvelgiant į tai, Direktyvos dėl uosto priėmimo įrenginių peržiūros pasiūlyme numatyta, kad tolesni veiksmai siekiant gerinti žvejybos įrankių surinkimą ir tvarkymą bus svarstomi pagal ES plastikų strategiją²⁶.

Antras svarstytas scenarijus apima didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, taikomos žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, nustatymą.

Pagal trečią svarstytą scenarijų sustiprinamas pasiūlymas dėl didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, parengiant užstato sistemą ir nustatant perdirbimo tikslą, kuris dar padidintų grąžintų įrankių kiekį. Tačiau jam įgyvendinti reikia daugiau lėšų, todėl gali padidėti šio sektoriaus išlaidos ir administracinė našta. Be to, kitaip nei sausumoje esančių plastikinių gaminių atveju, rizika prarasti žvejybos įrankių užstatą yra gana didelė ir taip gali sumažėti paskatos poveikis.

Perdirbimo tikslo nustatymas taip pat buvo šio scenarijaus dalis. Tokio tikslo nustatymo sudėtingumas ir dėl jo stebėsenos atsirandanti administracinė našta bei išlaidos buvo laikomos neproporcingomis, ypač atsižvelgiant į tai, jog pats didesnės gamintojo atsakomybės sistemos kūrimas greičiausiai paskatins dabartinės mažos žvejybos įrankių perdirbimo rinkos plėtrą.

Pagal ketvirtą scenarijų į didesnės gamintojo atsakomybės sistemą įtraukiama prievolė finansuoti privalomą žvejybos įrankių iškėlimo sistemą. Buvo padaryta išvada, kad ji yra neproporcinga, besidubliuojanti ir netinkama. Žvejybos įrankių gamintojams tektų atsakomybė už išlaidas, patiriamas dėl iškėlimo operacijų, kurie grindžiami savanorišku dalyvavimu ir šiuo metu yra remiami vietos, nacionalinėmis ir ES finansinėmis priemonėmis. Įrankių iškėlimas jau yra įtrauktas į Kontrolės reglamentą pagal bendrą žuvininkystės politiką.

Todėl veiksmingiausias scenarijus žvejybos įrankių problemai spręsti ir galiojančių teisės aktų spragoms pašalinti yra nustatyti didesnės gamintojo atsakomybės sistemą, taikomą žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojams. Manoma, kad šis scenarijus gali padaryti didžiausią poveikį apleistų, pamestų ir išmestų žvejybos ir akvakultūros įrankių kiekio, kuris prisideda prie jūrų taršos, mažinimui. Tai padėtų ir palengvintų visapusiškai įgyvendinti kitas priemones ir toliau mažinti šiukšlių, kurias sudaro žvejybos įrankių atliekos, kiekį. Visų pirma jis pagrįstas Kontrolės reglamentu ir pasiūlyta peržiūrėta Direktyva dėl uosto priėmimo įrenginių ir juos papildoma tuo, kad įtraukiamas specialus mechanizmas, palengvinantis atskirą

²⁶

Dokumento COM(2018) 33 *final* aiškinamasis memorandumas.

žvejybos įrankių surinkimą ir grąžinimą į surinkimo sistemas bei žvejybos įrankių atliekų tvarkymą, visų pirmą antrinį perdirbimą. Tai ypač padės palengvinti mažiems uostams ir (arba) smulkiems žvejybos veiklos vykdytojams tenkančią išlaidų naštą, susijusią su padidėjusiu surenkamų ir tvarkomų žvejybos įrankių atliekų, pristatytu į uostus, kiekiu.

Dauguma suinteresuotųjų šalių mano, kad tokio pobūdžio teigiamos paskatos grąžinti šiukšles į krantą yra pati veiksmingiausia priemonė sumažinti jūroje prarastų įrankių kiekį.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Nustatyta, jog nėra pagrindo labai mažas įmones atleisti nuo šios iniciatyvos taikymo ar numatyti supaprastintą tvarką MVI. Vis dėlto tikimasi, kad šioje iniciatyvoje numatytomis priemonėmis Europoje bus padidintos labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės. Europos bendrovės, kurios jau patvirtino žiedinį projektavimą ir žiedinius verslo modelius, užims didesnę rinkos dalį ir vykdys intensyvesnę prekybą, taip pat turės daugiau investavimo ir verslo galimybių. Dauguma iš 50 000 ES plastiko perdirbimo sektoriaus bendrovių yra MVI. Poveikis joms priklausys nuo to, ar jų verslas susijęs su vienkartiniais plastikiniais gaminiais, taip pat nuo jų gebėjimo pereiti prie kitokių plastikinių prekių gamybos. Didelė dalis vienkartinio plastikinių gaminių, kuriems taikomi rinkos apribojimai, gaminami už ES ribų. Be to, MVI, pvz., mažmeninėms įmonėms, gali būti padarytas teigiamas poveikis, jei joms nebereikės pirkti vienkartinio gaminių, kurie yra maisto ir gėrimų, kuriais jos prekiauja, tara ar papildomi įrankiai. Dėl mažesnių vartotojų išlaidų sumažės mažmeninė prekyba, tačiau pusiausvyra bus atkurta, nes vartotojai leis savo pinigus alternatyvoms, taip bus remiami novatoriški sprendimai. Bus kuriami nauji verslo modeliai siekiant pasiūlyti vartotojams daugkartinio naudojimo gaminių, o dėl to galėtų sumažėti kainos, ypač didėjant pasirinkimui.

Siekiant sumažinti valstybėms narėms ir veiklos vykdytojams tenkančias reikalavimų laikymosi išlaidas, numatyta priežiūros ir ataskaitų teikimo tvarka yra paprasta ir turėtų teikti kuo daugiau naudos sąveikaudama su esamomis ataskaitų teikimo sistemomis, kaip išdėstyta toliau pateiktame 5 skirsnyje.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymas poveikio pagrindinių teisių apsaugai neturi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Komisijos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Duomenų rinkimo organizavimas ir būdai, atitinkantys subsidarumo principą, turėtų toliau priklausyti valstybių narių kompetencijai.

Paplūdimiuose randamų gaminių skaičiavimas išlieka veiksmingas rodiklis vertinant Europos pakrantėse randamų į jūrą patenkančių šiukšlių kiekį ir dažniausiai randamų vienkartinio plastikinių gaminių kaitą. Pavyzdžiui, pastebėta, kad Airijoje, įgyvendinus Direktyvą dėl plastikinių maišelių smarkiai sumažėjo paplūdimiuose randamų plastikinių maišelių kiekis. Valstybės narės naudos Jūrų strategijos pagrindų direktyvos jūrą teršiančių šiukšlių techninės grupės parengtą metodiką, taip pat išdėstytą JRC techninėse ataskaitose. 2017 m. balandžio mėn. buvo priimtas peržiūrėtas Komisijos sprendimas, kuriame nustatyti kriterijai ir metodiniai standartai. Pagal jį reikalaujama, kad šiukšlės visais atvejais būtų stebimos pakrantėse, taip pat papildomai jos gali būti stebimos jūros paviršiuje ir dugne; kai įmanoma, renkama informacija apie šiukšlių šaltinius ir patekimo kelius.

Taip pat bus reikalaujama vykdyti stebėseną, susijusią su priemonėmis, skirtomis vienkartinį plastikinių gaminių naudojimui mažinti. Siūloma, kad tokia stebėseną būtų pagrįsta duomenimis apie atitinkamus per metus rinkai pateikiamus vienkartinis plastikinius gaminius. Jei reikia, pagal ES atliekų teisės aktus įsteigtas atliekų tvarkymo komitetas parengs suderintas tokių duomenų rinkimui taikomas taisykles ir ataskaitų teikimo formas. Jei įmanoma, turėtų būti naudojamos Eurostato administruojamomis esamomis ES gamybos ir prekybos duomenų bazėmis (PRODCOM²⁷ ir COMEXT²⁸), kurios reguliariai atnaujinamos pagal valstybių narių pateiktą informaciją. Taip pat turėtų būti pasinaudota esamų ataskaitų teikimo mechanizmų sąveika.

Pasiūlyme numatytas įvertinimas, siekiant nustatyti suplanuotų priemonių poveikį ir atsižvelgti į pokyčius ateityje. Visų pirma, prireikus bus vertinamas poreikis peržiūrėti vienkartinį plastikinių gaminių sąrašą ir nustatytas priemonės, pavyzdžiui, naudojimo mažinimo tikslus. Be to, atliekant vertinimą bus sprendžiamas biologinio skaidumo klausimas.

Šiame pasiūlyme nėra tiesiogiai sprendžiami gaminių politikos ir medžiagų, kuriais keičiamas plastikas, pasirinkimo klausimai. Tačiau netiesiogiai, pašalinant kai kuriuos gaminius iš rinkos ir sumažinant kitų gaminių kiekį joje, pasiūlymu bus sukurta daug novatoriškų sprendimų galimybių, susijusių su medžiagų ir vienkartinį plastikinių gaminių pakeitimu, taip pat galimybių naujiems verslo modeliams ir pakartotinio naudojimo sistemoms. Be to, pagal ES plastikų strategiją šiuo metu vyksta darbai siekiant parengti suderintas taisykles dėl kompostuojamo ir biologiškai skaidaus plastiko apibrėžties ir ženklinimo, atsižvelgiant į specialią paskirtį ir susirūpinimą dėl taršos šiukšlėmis, ypač jūros aplinkoje. Atsižvelgdama į šiuos darbus, jeigu mokslo ir technikos pažanga suteiks tokią galimybę, iki pasiūlymo vertinimo Komisija bus apsvarsčiusi galimus plastiko pakaitalus, kad būtų galima nustatyti, ar vienkartiniais plastikiniams gaminiams turi būti taikomos šioje iniciatyvoje pasiūlytų prekybos apribojimų išimtys.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Atsižvelgiant į ribotą šiame pasiūlyme pateiktų priemonių skaičių, joks aiškinamasis dokumentas nėra reikalingas perkeltant šią direktyvą į nacionalinę teisę.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Toliau pateikiamos svarbiausios šios direktyvos nuostatos.

1 straipsnyje nustatyta, kad siūlomos direktyvos tikslas – užkirsti kelią tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, poveikiui aplinkai bei žmonių sveikatai ir jį sumažinti, taip pat skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir aplinkai nekenkiančių naujoviškų verslo modelių, gaminių ir medžiagų, taip prisidedant prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo.

2 straipsnyje apibrėžiama direktyvos taikymo sritis, taip pat nurodoma, kad ji taikoma tam tikriems pasiūlymo priede nustatytiems ir apibrėžtiems vienkartiniais plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko.

3 straipsnyje pateiktos vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių apibrėžtys, taip pat gamintojo apibrėžtis, siekiant nustatyti naudojimo mažinimo priemones, gaminiams taikomus reikalavimus ir didesnę gamintojo atsakomybę.

²⁷ ES bent kartą per metus rengiama kokybinių ir kiekybinių statistinių duomenų, susijusių su pramoninių prekių gamyba, rinkimo ir platinimo apžvalga.

²⁸ Eurostato konsultacinė ES išorės prekybos (įskaitant importą ir eksportą) duomenų bazė.

4 straipsnyje valstybių narių reikalaujama imtis reikiamų priemonių, kad gerokai sumažintų maisto taros ir gėrimų indelių, priskiriamų vienkartiniams plastikiniams gaminiams, naudojimą.

5 straipsnyje nustatomi apribojimai dėl tam tikrų vienkartinų plastikinių gaminių, kurių pakaitalų yra rinkoje, pateikimo rinkai.

6 straipsnyje nustatomi gaminių projektavimo reikalavimai, taikomi vienkartinei plastikinei gėrimų tarai, siekiant užtikrinti, kad ją naudojant daugiausia iš plastiko pagaminti kamšteliai ir dangteliai liktų pritvirtinti ir tokios atliekos nepatektų į aplinką.

7 straipsnyje nustatomi tam tikriems vienkartinams plastikiniams gaminiams taikomi ženklinimo reikalavimai siekiant išvengti netinkamo jų šalinimo, pvz., nuleidžiant juos į kanalizaciją, taip pat informuoti vartotojus apie netinkamo atliekų, kuriomis teršiamos jūros, šalinimo poveikį ir apie tinkamiausius atliekų tvarkymo būdus.

8 straipsnyje nustatomos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos, taikomos žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, ir tam tikriems vienkartinams plastikiniams gaminiams. Nors šioms sistemoms taikomi Direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų nustatyti bendrieji minimalūs didesnės gamintojo atsakomybės sistemos reikalavimai, šia nuostata taip pat nustatomi konkretūs papildomi reikalavimai dėl finansinės gamintojų atsakomybės, visų pirma susiję su informuotumo didinimo kampanijomis ir vienkartinų plastikinių gaminių atliekų surinkimu.

9 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės pasiektų minimalią atskiro vienkartinų plastikinių gėrimų butelių surinkimo normą.

10 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi priemonių ir didintų informuotumą apie taršos šiukšlėmis ir netinkamo atliekų šalinimo poveikį aplinkai, ypač vandens aplinkai, taip pat apie esamas pakartotinio panaudojimo ir atliekų tvarkymo galimybes.

11 straipsnyje nustatytas valstybėms narėms taikomas reikalavimas koordinuoti jų priimamas priemones, skirtas šiai direktyvai įgyvendinti, ir priemones, kuriomis užkertamas kelias jūras teršiančioms šiukšlėmis ir mažinamas jų kiekis, ir užtikrinti jų suderinamumą vadovaujantis teisinėmis priemonėmis, susijusiomis su vandens kokybės, atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslais pagal direktyvas 2000/59/EB, 2000/60/EB, 2008/56/EB, 2008/98/EB ir ES teisės aktus dėl uosto priėmimo įrenginių.

Pagal **12 straipsnį** įgyvendinama Orhuso konvencija, susijusi su teise kreiptis į teismą; šis straipsnis taip pat atitinka ES pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį. Pagal šią direktyvą piliečiai ir NVO turėtų turėti galimybę paprašyti atlikti valstybių narių priimtų sprendimų teisinę peržiūrą.

13 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės parengtų duomenų apie gaminius, kuriems taikomas naudojimo mažinimo tikslas, rinkinį, kad būtų galima vykdyti šioje direktyvoje nustatyto vartojimo mažinimo tikslo įgyvendinimo stebėseną. Duomenų rinkinys turėtų būti parengtas laikantis Direktyvos 2007/2/EB²⁹. Todėl numatyta, kad paramą teiks Europos aplinkos agentūra, kuri taip pat turės reguliariai susipažinti su tais duomenimis ir teikti Komisijai direktyvos įgyvendinimo visoje Sąjungoje apžvalgas, kurios taip pat bus naudojamos rengiant direktyvos vertinimus ateityje.

15 straipsnyje nustatoma būsimų direktyvos vertinimų sistema. Pirmas vertinimas numatytas po 6 metų nuo direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino.

²⁹ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (OL L 108, 2007 4 25, p. 1–14).

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
 atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,
 atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
 teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
 atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³⁰,
 atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę³¹,
 laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,
 kadangi:

- (1) dėl didelio plastiko funkcionalumo ir gana mažos kainos jis vis labiau paplinta kasdieniame gyvenime. Jo vis daugiau naudojant trumpaamžiams gaminiams, kurie nėra pritaikyti naudoti pakartotinai ar ekonomiškai efektyviai perdirbti, susiję gamybos ir vartojimo modeliai tapo vis labiau neveiksmingi ir linijiniai. Todėl, įgyvendindama ES žiedinės ekonomikos veiksmų planą³², Komisija Europinėje plastikų strategijoje³³ padarė išvadą, jog norint užtikrinti iš tikrųjų žiedinių plastikų gyvavimo ciklą būtina spręsti plastiko atliekų gausėjimo ir jų patekimo į mūsų aplinką, visų pirma į jūros aplinką, problemą;
- (2) žiediniai metodai, kuriuos taikant pirmenybė teikiama pakartotinai naudoti tinkamiems gaminiams ir pakartotinio naudojimo sistemoms, suteiks galimybę sumažinti atliekų susidarymą, o tokia prevencija yra aukščiausia atliekų hierarchijos, įtvirtintos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB³⁴ 4 straipsnyje, pakopa. Šie metodai taip pat atitinka 12-ąją JT darnaus vystymosi tikslą³⁵ – užtikrinti tvaraus vartojimo ir gamybos modelius;

³⁰ OL C [...], [...], p. [...].

³¹ OL C [...], [...], p. [...].

³² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2015) 0614 *final*).

³³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“ (COM(2018) 28 *final*).

³⁴ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

³⁵ 2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimta Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

- (3) jūrų tarša šiukšlėmis yra tarpvalstybinio pobūdžio ir pripažįstama kaip visuotinė problema. Jūros taršos šiukšlėmis mažinimas yra vienas svarbiausių veiksmų siekiant įgyvendinti 14-ąją JT darnaus vystymosi tikslą išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius siekiant darnaus vystymosi³⁶; Sąjunga privalo atlikti savo vaidmenį kovojant su jūrų tarša šiukšlėmis ir rodyti pavyzdį pasauliui. Todėl Sąjunga dirba su savo partneriais daugelyje tarptautinių forumų, tokių kaip Didysis dvidešimtukas, Didysis septynetas ir Jungtinės Tautos, siekdama suderintų veiksmų. Ši iniciatyva yra Sąjungos pastangų šioje srityje dalis;
- (4) pagal daugiašalius susitarimus³⁷ ir Sąjungos atliekų teisės aktus³⁸ reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų tinkamą atliekų tvarkymą, kad būtų užkirstas kelias jūrų taršai šiukšlėmis iš jūroje ir sausumoje esančių šaltinių ir sumažintas jų kiekis. Pagal Sąjungos vandens teisės aktus³⁹ taip pat reikalaujama, kad valstybės narės spręstų jūros taršos šiukšlėmis problemą, kai ji trukdo pasiekti gerą jų jūrų aplinkos būklę, kartu prisidedamos prie 14-ojo JT darnaus vystymosi tikslo įgyvendinimo;
- (5) Sąjungoje 80–85 proc. į jūrą patenkančių šiukšlių, skaičiuojant paplūdimiuose randamus šiukšlių vienetų, sudaro plastikiniai gaminiai, iš kurių 50 proc. yra vienkartiniai plastikiniai gaminiai, o 27 proc. – su žvejojimo susiję gaminiai. Vienkartiniams plastikiniams gaminiams priskiriamos įvairios dažnai naudojamos paklausios vartojimo prekės, kurios išmetamos vieną kartą jas panaudojus pagal paskirtį, yra retai perdirbamos ir lengvai tampa šiukšlėmis. Didelė rinkai pateiktų žvejojimo įrankių dalis nesurenkama ir neapdorojama. Todėl vienkartiniai plastikiniai gaminiai ir žvejojimo įrankiai, kurių sudėtyje yra plastiko, yra rimta problema jūrų taršos šiukšlėmis atžvilgiu ir kelia didelę grėsmę jūrų ekosistemoms, biologinei įvairovei ir galbūt žmonių sveikatai, taip pat daro žalą tokiai veiklai kaip turizmas, žvejojimo ir laivyba;
- (6) galiojantys teisės aktai⁴⁰ ir politinės priemonės teikia tam tikrų reguliavimo galimybių jūros taršos šiukšlėmis problemai spręsti. Visų pirma, plastiko atliekoms taikomos bendros Sąjungos atliekų tvarkymo priemonės ir tikslai, pvz., plastikinių pakuočių perdirbimo tikslas⁴¹, ir neseniai pagal Plastikų strategiją⁴² nustatyti tikslai, kuriais

³⁶ 2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimta Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

³⁷ Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija (UNCLOS), 1972 m. Konvencija dėl jūros taršos atliekomis ir kitomis išmetamosiomis medžiagomis (Londono konvencija) ir jos 1996 m. protokolai (Londono protokolai), Tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos (MARPOL konvencija) V priedas, Bazelio konvencija dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės.

³⁸ Direktyva 2008/98/EB ir 2000 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/59/EB dėl uosto priėmimo įrenginių, skirtų laivuose susidarančioms atliekoms ir krovinių likučiams (OL L 332, 2000 12 28, p. 81).

³⁹ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1.) ir 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva) (OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

⁴⁰ Direktyva 2008/98/EB, Direktyva 2000/59/EB, Direktyva 2000/60/EB, Direktyva 2008/56/EB ir 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinantys reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006 (OL L 343, 2009 12 22, p. 1).

⁴¹ 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakavimo atliekų, (OL L 365, 1994 12 31, p. 10).

siekama užtikrinti, kad iki 2030 m. visos plastikinės pakuotės būtų tinkamos perdurti. Tačiau tų teisės aktų poveikis jūros taršai šiukšlėmis nėra pakankamas, taip pat skiriasi nacionalinių priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią jūros taršai šiukšlėmis ir ją mažinti, apimtis ir užmojo lygis. Be to, kai kurios iš tų priemonių, visų pirma prekybos vienkartiniais plastikiniais gaminiais apribojimai, gali sudaryti kliūčių prekiauti ir iškraipyti konkurenciją Sąjungoje;

- (7) siekiant sutelkti pastangas ten, kur jų labiausiai reikia, ši direktyva turėtų būti taikoma tik dažniausiai randamiems vienkartiniais plastikiniams gaminiams, kurie, kaip nustatyta, sudaro 86 proc. Sąjungos paplūdimiuose randamų vienkartinių plastikinių gaminių, skaičiuojant vienetais;
- (8) vienkartiniai plastikiniai gaminiai gali būti gaminami iš įvairaus plastiko. Plastikai paprastai apibrėžiami kaip polimerinės medžiagos, į kurias gali būti pridėta priedų. Tačiau ši apibrėžtis apimtų tam tikrus gamtinius polimerus. Nemodifikuoti gamtiniai polimerai neturėtų būti įtraukti, nes jie natūraliai aptinkami aplinkoje. Todėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006⁴³ 3 straipsnio 5 dalyje pateikta polimero apibrėžtis turėtų būti atitinkamai pritaikyta ir šios direktyvos taikymo tikslu turėtų būti nustatyta atskira apibrėžtis. Plastikai, pagaminti naudojant modifikuotus gamtinius polimerus, arba plastikai, pagaminti iš biologinės kilmės, iškastinių ar pradinių sintetinių medžiagų, nėra natūraliai aptinkami aplinkoje, todėl jiems ši direktyva turėtų būti taikoma. Todėl pritaikyta plastikų apibrėžtis turėtų apimti polimerinės gumos gaminius ir biologinės kilmės bei biologiškai skaidžius plastikus, neatsižvelgiant į tai, ar jie gauti iš biomasės ir (arba) laikui bėgant turėtų biologiškai suskilti. Tam tikros polimerinės medžiagos, pvz., polimerinės dangos, dažai, rašalai ir klijai, negali būti naudojamos kaip pagrindinis gatavų medžiagų ir galutinių produktų komponentas. Toms medžiagoms ši direktyva neturėtų būti taikoma, todėl jos neturėtų būti įtrauktos į apibrėžtį;
- (9) siekiant aiškiai apibrėžti šios direktyvos taikymo sritį, reikėtų apibrėžti terminą „vienkartinis plastikinis gaminy“⁴². Į apibrėžtį neturėtų būti įtraukti gaminiai, kurie yra sumanyti, suprojektuoti ir pateikti rinkai taip, kad per jų gyvavimo ciklą juos būtų galima tam pačiam tikslui, kuriam jie buvo sukurti, panaudoti daugelį kartų ar ciklų juos vėl užpildant;
- (10) vienkartiniais plastikiniams gaminiams turėtų būti taikoma viena arba keletas priemonių, atsižvelgiant į įvairius veiksnius, kaip antai tinkamų tvaresnių pakaitalų prieinamumas, galimybės keisti vartojimo modelius ir tai, kiek jiems jau taikomi kiti galiojantys Sąjungos teisės aktai;
- (11) tam tikrų vienkartinių plastikinių gaminių, tinkami tvaresni pakaitalai dar nėra lengvai prieinami ir manoma, kad daugumos vienkartinių plastikinių gaminių naudojimas augs. Siekiant pakeisti šią tendenciją ir skatinti pastangas ieškoti tvaresnių sprendimų, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi reikiamų priemonių, kad smarkiai

⁴² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“ (COM(2018) 28 final).

⁴³ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006 12 30, p. 1).

sumažintų tokių gaminių naudojimą nepažeisdamos ES su maistu susijusiuose teisės aktuose⁴⁴ nustatytų maisto higienos ir maisto saugos reikalavimų, geros higienos praktikos, geros gamybos praktikos ar atsekamumo reikalavimų;

- (12) kitų vienkartinių plastikinių gaminių lengvai prieinamų, tinkamų, tvaresnių ir įperkamų pakaitalų jau yra. Siekiant sumažinti tokių gaminių neigiamą poveikį aplinkai, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės uždraustų juos pateikti Sąjungos rinkai. Taip būtų skatinama naudoti jau prieinamus ir tvaresnius pakaitalus, taip pat ieškoti naujoviškų sprendimų kuriant tvaresnius verslo modelius, išnaudoti pakartotinio naudojimo alternatyvas ir medžiagų pakaitalus;
- (13) gėrimų taros kamšteliai ir dangteliai, daugiausia pagaminti iš plastiko, yra tarp Sąjungos paplūdimiuose dažniausiai randamų vienkartinių plastikinių gaminių. Todėl pateikti rinkai vienkartinę plastikinę gėrimų tarą turėtų būti leidžiama, tik jeigu ji atitinka konkrečius gaminių projektavimo reikalavimus, taip smarkiai sumažinant gėrimų taros kamštelių ir dangtelių patekimą į aplinką. Vienkartinės plastikinės gėrimų taros ir pakuotės atveju šis reikalavimas papildo pagrindinius Direktyvos 94/62/EEB II priede nustatytus reikalavimus dėl pakuočių sudėties ir jų tinkamumo naudoti, pakartotinai naudoti, ir perdirbti. Siekiant palengvinti gaminių projektavimo reikalavimo laikymąsi ir užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą, būtina parengti darnųjį standartą, patvirtintą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1025/2012⁴⁵, o to standarto laikymasis turėtų būti pagrindas daryti prielaidą, kad yra laikomasi minėtų reikalavimų. Reikėtų numatyti pakankamai laiko darniajam standartui parengti ir gamintojams pritaikyti savo gamybos grandines, kad jie galėtų laikytis gaminių projektavimo reikalavimo;
- (14) tam tikri vienkartiniai plastikiniai gaminiai patenka į aplinką dėl to, kad yra netinkamai šalinami per kanalizaciją ar kitaip netinkamai išmetami į aplinką. Todėl vienkartiniams plastikiniams gaminiams, kurie dažnai šalinami per kanalizaciją ar kitais netinkamais būdais, turėtų būti taikomi ženklinimo reikalavimai. Pasitelkiant ženklinimą vartotojai turėtų būti informuojami apie netinkamus ir (arba) vengtinus atliekų šalinimo būdus ir (arba) šiukšlių, susidarančių dėl netinkamo jų šalinimo, neigiamą poveikį aplinkai. Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai nustatyti suderintą ženklinimo formą, o tai darant, prireikus patikrinti, kaip siūlomą ženklinimą suvokia reprezentatyviai parinktos vartotojų grupės, siekiant užtikrinti, kad jis būtų veiksmingas ir aiškiai suprantamas;
- (15) vienkartinių plastikinių gaminių, kurių lengvai prieinamų, tinkamų ir tvaresnių pakaitalų nėra, atveju valstybės narės, laikydamosi principo „teršėjas moka“, taip pat turėtų nustatyti didesnės gamintojo atsakomybės sistemas, kad būtų padengtos atliekų tvarkymo ir šiukšlių surinkimo išlaidos, taip pat informuotumo didinimo priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią šiukšlinimui ir sumažinti šiukšlių kiekį, išlaidas;

⁴⁴ Reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus (OL L 31, 2002 2 1, p. 1-24), Reglamentas (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos (OL L 139, 2004 4 30, p. 1-54), Reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 dėl žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu ir kiti atitinkami teisės aktai, susiję su maisto sauga, higiena ir ženkliniu (OL L 338, 2004 11 13, p. 4-17).

⁴⁵ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB (OL L 316, 2012 11 14, p. 12).

- (16) didelė dalis jūras teršiančių plastiko šiukšlių, atsirandančių dėl apleistų, pamestų ir išmestų žveijos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, rodo, kad galiojančiais teisiniais reikalavimais⁴⁶ nesuteikiama pakankamai paskatų sugrąžinti tokius įrankius į krantą, kad jie būtų surinkti ir sutvarkyti. Taikant netiesioginių mokesčių sistemą, numatytą pagal galiojančius teisės aktus dėl uosto priėmimo įrenginių, į kuriuos pristatomos laivų atliekos, laivai neskatinami išmesti savo atliekų į jūrą ir užtikrinama teisė jas pristatyti. Tačiau ta sistema turėtų būti papildyta kitomis finansinėmis paskatomis žvejams sugrąžinti savo žveijos įrankių atliekas į krantą, kad išvengtų bet kokio galimo mokėtino netiesioginio atliekų mokesčio padidėjimo. Žveijos įrankių plastikinės dalys turi didelį perdirbimo potencialą, todėl valstybės narės, laikydamosi principo „teršėjas moka“, turėtų nustatyti didesnę gamintojo atsakomybę už žveijos įrankius, kurių sudėtyje yra plastiko, kad palengvintų atskirą žveijos įrankių surinkimą ir finansuotų tinkamą tokių žveijos įrankių atliekų tvarkymą, visų pirma antrinį perdirbimą;
- (17) nors visos jūrą teršiančios plastiko šiukšlės kelia grėsmę aplinkai ir žmonių sveikatai ir šią problemą reikia spręsti, į proporcingumo principą taip pat reikėtų atsižvelgti. Todėl patiems žvejams ir amatininkams, gaminantiems žveijos įrankius, kurių sudėtyje yra plastiko, didesnės gamintojo atsakomybės nuostatos neturėtų būti taikomos;
- (18) siekiant užkirsti kelią taršai šiukšlėmis ir kitoms netinkamoms atliekų šalinimo formoms, dėl kurių šiukšlės, kuriose yra plastiko, patenka į jūrą, vartotojai turi būti tinkamai informuojami apie esamus tinkamiausius ir (arba) vengtinus atliekų šalinimo būdus, geriausią atliekų šalinimo praktiką ir blogos šalinimo praktikos poveikį aplinkai, taip pat apie plastiko kiekį tam tikruose vienkartinuose plastikiniuose gaminiuose ir žveijos įrankiuose. Todėl turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi informuotumo didinimo priemonių, kuriomis užtikrinama, kad tokia informacija vartotojams būtų suteikta. Informacijos turinys neturėtų būti reklaminio pobūdžio ir neturėtų skatinti naudoti vienkartinių plastikinių gaminių. Valstybės narės turėtų turėti galimybę pasirinkti tinkamiausias priemones pagal gaminio pobūdį arba paskirtį. Vienkartinių plastikinių gaminių ir žveijos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai turėtų padengti informuotumo didinimo priemonių išlaidas – tai yra didesnės gamintojo atsakomybės įsipareigojimų dalis;
- (19) Direktyvoje 2008/98/EB nustatyti bendrieji minimalūs didesnės gamintojo atsakomybės sistemos reikalavimai. Tie reikalavimai turėtų būti taikomi šioje direktyvoje nustatytoms didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms. Tačiau šia direktyva nustatomi papildomi didesnės gamintojo atsakomybės reikalavimai, pvz., reikalavimas, kad tam tikrų vienkartinių plastikinių gaminių gamintojai padengtų šiukšlių surinkimo išlaidas;
- (20) bene dažniausiai Sąjungos paplūdimiuose randamos jūras teršiančios šiukšlės yra vienkartiniai plastikiniai gėrimų buteliai. Taip yra todėl, kad atskiro surinkimo sistemos yra neveiksmingos ir jose dalyvauja mažai vartotojų. Turi būti skatinamos veiksmingesnės atskiro surinkimo sistemos, todėl turėtų būti nustatyta minimali atskiro gėrimų butelių, priskiriamų vienkartiniams plastikiniams gaminiams, surinkimo norma. Valstybės narės turėtų būti pajėgios pasiekti tą minimalią normą nustatydamos gėrimų butelių, priskiriamų vienkartiniams plastikiniams gaminiams, atskiro surinkimo tikslus pagal didesnės gamintojo atsakomybės sistemas arba įdiegdamos užstato grąžinimo sistemas ar bet kokias kitas jų nuožiūra tinkamas

⁴⁶

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, Direktyva 2000/59/EB ir Direktyva 2008/98/EB.

priemonės. Tai turės tiesioginį teigiamą poveikį surinkimo rodikliams, surinktų ir perdirbtų medžiagų kokybei, o tai atvers galimybių perdirbimo įmonėms ir perdirbtų medžiagų rinkas;

- (21) kaip ne kartą yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, iš esmės atmesti galimybę suinteresuotiesiems subjektams remtis direktyva nustatyta pareiga būtų nesuderinama su privalomuoju poveikiu, kuris pagal Sutarties 288 straipsnio trečiąją dalį priskiriamas direktyvai. Šis teiginys visų pirma taikomas direktyvai, kurios vienas iš tikslų – apsaugoti aplinką nuo neigiamo jūros taršos šiukšlėmis poveikio. Todėl pagal Orhuso konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančioms sprendimams ir teisės kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais suinteresuotosios visuomenės nariai turėtų turėti teisę kreiptis į teismą, kad būtų geriau saugoma teisė gyventi aplinkoje, tinkamoje žmonių sveikatai ir gerovei. Be to, kai dėl tos pačios neteisėtos veiklos, pažeidžiančios šią direktyvą įtvirtintas teises, nukenčia daugybė žmonių (masinės žalos atvejais), jie turėtų turėti galimybę pasinaudoti kolektyvinio teisių gynimo mechanizmais, jeigu valstybės narės yra nustačiusios tokius mechanizmus pagal Komisijos rekomendaciją 2013/396/ES⁴⁷;
- (22) pagal 2016 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinio susitarimo⁴⁸ dėl geresnės teisėkūros 22 dalį Komisija turėtų atlikti šios direktyvos vertinimą. Tas vertinimas turėtų būti pagrįstas įgyvendinant šią direktyvą sukaupia patirtimi ir surinktais duomenimis, taip pat duomenimis, surinktais pagal Direktyvą 2008/56/EB arba Direktyvą 2008/98/EB. Šiuo vertinimu turėtų būti remiamasi vertinant galimas tolesnes priemones, taip pat vertinant, ar, siekiant Sąjungoje vykdyti jūros taršos šiukšlėmis stebėseną, reikėtų peržiūrėti priedą, kuriame pateikiamas vienkartininių plastikinių gaminių sąrašas. Atliekant vertinimą taip pat derėtų apsvarstyti, ar per tą laiką įvykusi mokslo ir technikos pažanga, įskaitant biologiškai skaidžių medžiagų kūrimą ir plastiko biologinio skaidumo jūros aplinkoje kriterijų ar standartų rengimą, kaip numatyta Europinėje plastikų strategijoje, suteikia galimybę nustatyti tam tikrų vienkartininių plastikinių gaminių biologinio skaidymosi jūros aplinkoje standartą. Tas standartas apimtų standartą, pagal kurį būtų tikrinama, ar dėl fizinio ir biologinio skaidymosi jūros aplinkoje plastikas visiškai suskyla į anglies dioksidą (CO₂), biomasę ir vandenį per pakankamai trumpą laiką, kad plastikas nepakenktų jūros augalijai ir gyvūnijai ir nesikaupytų aplinkoje. Tokio standarto reikalavimus atitinkantiems vienkartiniams plastikiniams gaminiams pateikimo rinkai draudimas galėtų būti netaikomas. Nors Europinėje plastikų strategijoje jau numatyta veiksmų šioje srityje, joje taip pat pripažįstama, kad dėl skirtingų sąlygų jūrose nėra taip paprasta nustatyti biologiškai skaidžių savybių turinčių plastikų reglamentavimo sistemą;
- (23) valstybės narės turėtų nustatyti sankcijų, taikomų už šios direktyvos nuostatų pažeidimą, taisykles ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos;
- (24) siekiant užtikrinti vienodas šios direktyvos įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl kasmet sunaudojamo vienkartininių plastikinių gaminių, kuriems nustatyti naudojimo mažinimo tikslai, kiekio apskaičiavimo

⁴⁷ 2013 m. birželio 11 d. Komisijos rekomendacija dėl Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimo atvejais taikytinų valstybių narių įpareigojamųjų ir kompensacinių kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų bendrųjų principų (OL L 201, 2013 7 26, p. 60).

⁴⁸ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

metodikos, tam tikrų vienkartinų plastikinių gaminių ženklavimo specifikacijų ir formos, kuria valstybės narės turi pateikti informaciją apie šios direktyvos įgyvendinimą, kurią sukompiluoja Europos aplinkos agentūra. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁴⁹;

- (25) kadangi šioje direktyvoje nustatytų tikslų, t. y. užkirsti kelią tam tikrų vienkartinų plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, daromam poveikiui aplinkai ir jį sumažinti, skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, įskaitant naujoviškų verslo modelių, gaminių ir medžiagų kūrimo skatinimą, taip prisidedant prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl siūlomo veiksmų masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, Sąjunga gali priimti priemones laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

⁴⁹ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Tikslai

Šios direktyvos tikslas – užkirsti kelią tam tikrų vienkartinio plastikinio gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, poveikiui aplinkai, visų pirma vandens aplinkai, bei žmonių sveikatai ir jį sumažinti, taip pat kuriant naujus verslo modelius, gaminius ir medžiagas skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir sykiu prisidėti prie veiksmingo vidaus rinkos veikimo.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Ši direktyva taikoma priede nurodytiems vienkartiniais plastikiniams gaminiams ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko.

3 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) plastikas – medžiaga, sudaryta iš polimero, apibrėžto Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 3 straipsnio 5 dalyje, į kurią gali būti pridėta priedų ar kitų medžiagų ir kuri gali būti galutinių produktų pagrindinis struktūrinis komponentas, išskyrus chemiškai nemodifikuotus gamtinius polimerus;
- (2) vienkartinis plastikinis gaminy – tik arba iš dalies iš plastiko pagamintas gaminy, kuris nėra sumanytas, suprojektuotas ir pateiktas rinkai taip, kad per jo gyvavimo ciklą būtų galima panaudoti daugelį kartų ar ciklą grąžinant jį gamintojui užpildyti ar pakartotinai panaudoti tam pačiam tikslui, kuriam jis buvo sukurtas;
- (3) žvejybos įrankis – bet koks žvejyboje ir akvakultūroje naudojamas įrankis ar įrenginys, skirtas jūrų gyviesiems ištekliams žvejoti ir gaudyti, arba jūros paviršiuje plūduriuojantis įrenginys, skirtas tokiems jūrų gyviesiems ištekliams privilioti ir sugauti;
- (4) žvejybos įrankių atliekos – bet kokie žvejybos įrankiai, įtraukti į Direktyvoje 2008/98/EB pateiktą atliekų apibrėžtį, įskaitant visas atskiras jų dalis ar medžiagas, įėjusias į tokių žvejybos įrankių sudėtį ar prie jų pritvirtintas, kai jie buvo išmesti;
- (5) pateikimas rinkai – gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;
- (6) tiekimas rinkai – gaminio, skirto platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje, tiekimas vykdant komercinę veiklą už atlygį arba be jo;
- (7) darnusis standartas – darnusis standartas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 2 straipsnio 1 punkto c papunktyje;
- (8) atliekos – atliekos, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 1 punkte;
- (9) didesnės gamintojo atsakomybės sistema – didesnės gamintojo atsakomybės sistema, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 21 punkte;
- (10) gamintojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris, nepriklausomai nuo pardavimo būdų, įskaitant nuotolinės prekybos sutartis, kaip apibrėžta 2011 m. spalio 25 d. Europos

Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/83/ES⁵⁰, vykdydamas profesinę veiklą pateikia Sąjungos rinkai vienkartinius plastikinius gaminius ir žvejojimo įrankius, kurių sudėtyje yra plastiko, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1380/2013 4 straipsnio 28 punkte⁵¹;

- (11) surinkimas – surinkimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 10 punkte;
- (12) apdorojimas – apdorojimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 14 punkte;
- (13) pakuotė – pakuotė, kaip apibrėžta Direktyvos 94/62/EB 3 straipsnio 1 punkte;
- (14) uosto priėmimo įrenginiai – uosto priėmimo įrenginiai, kaip apibrėžta Direktyvos 2000/59/EB 2 straipsnio e punkte.

4 straipsnis

Naudojimo mažinimas

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki ... [*šešeri metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos*] smarkiai sumažintų priedo A dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių gaminių sunaudojimą savo teritorijoje.

Tos priemonės gali apimti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus, priemones, kuriomis užtikrinama, kad galutiniams vartotojams prekybos vietose būtų prieinami alternatyvūs daugkartinio naudojimo gaminiai, ekonomines priemones, pvz., užtikrinimą, kad prekybos vietose vienkartiniai plastikiniai gaminiai galutiniam vartotojui nebūtų suteikiami nemokamai. Tos priemonės gali būti skirtingos, atsižvelgiant į pirmoje pastraipoje nurodytų gaminių poveikį aplinkai.

2. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma 1 dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių gaminių sunaudojimo reikšmingo sumažinimo apskaičiavimo ir patikros metodika. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 16 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

5 straipsnis

Pateikimo rinkai apribojimai

Valstybės narės draudžia pateikti rinkai vienkartinius plastikinius gaminius, nurodytus priedo B dalyje.

6 straipsnis

Produktams taikomi reikalavimai

⁵⁰ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64–88).

⁵¹ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 22).

1. Valstybės narės užtikrina, kad priedo C dalyje išvardyti vienkartiniai plastikiniai gaminiai, turintys kamštelius ir dangtelius, kurių didelę dalį sudaro plastikas, gali būti pateikti rinkai tik jeigu jų kamšteliai ir dangteliai lieka pritvirtinti prie butelio per visą numatytą jo naudojimo trukmę.
2. Šio straipsnio taikymo tikslu nelaikoma, kad metalinių gaubtelių ar dangtelių su plastikiniu sandarinimo sluoksniu didelę dalį sudaro plastikas.
3. Komisija prašo Europos standartizacijos organizacijų parengti suderintus standartus, susijusius su pirmoje dalyje nurodytu reikalavimu.
4. Laikomasi prielaidos, kad nuo trečioje dalyje nurodytų suderintų standartų paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* datos pirmoje dalyje nurodyta gėrimų tara, atitinkanti tų standartų arba jų dalių reikalavimus, atitinka pirmoje pastraipoje nustatytą reikalavimą, kurį apima šie standartai arba jų dalys.

7 straipsnis

Ženklavimo reikalavimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad ant visų rinkai pateiktų priedo D dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių gaminių vartotojams būtų pateikiamas aiškus, įskaitomas ir nenuvalomas ženklas, kuriuo informuojama apie vieną ar daugiau iš šių dalykų:
 - (a) kaip tinkamai šalinti gaminio atliekas arba kokio šalinimo būdo vengti;
 - (b) kokį neigiamą poveikį aplinkai daro šiukšlinimas ar kitoks netinkamas gaminio atliekų šalinimas;
 - (c) kad gaminio sudėtyje yra plastiko.
2. Komisija ... [*likus 12 mėnesių iki šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos*] priima įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatomos pirmoje dalyje nurodyto ženklo specifikacijos. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 16 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

8 straipsnis

Didesnė gamintojo atsakomybė

1. Valstybės narės užtikrina, kad dėl visų Sąjungos rinkai pateiktų priedo E dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių gaminių būtų nustatytos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos pagal Direktyvos 2008/98/EB nuostatas dėl didesnės gamintojo atsakomybės.
2. Valstybės narės užtikrina, kad pagal tokias sistemas, nustatytas pagal pirmą dalį, priedo E dalyje nurodytų vienkartinių plastikinių gaminių gamintojai padengtų atliekų, sudarytų iš tų vienkartinių plastikinių produktų, surinkimo ir jų tolesnio transportavimo bei tvarkymo išlaidas, įskaitant šiukšlių surinkimo išlaidas, taip pat 10 straipsnyje nurodytų informuotumo didinimo priemonių, susijusių su tais gaminiiais, išlaidas.

Vienkartinių plastikinių gaminių, kurie priskiriami pakuotėms, atžvilgiu šioje dalyje nustatyti reikalavimai papildo reikalavimus, susijusius su didesnės gamintojo atsakomybės sistemomis, nustatytomis Direktyvoje 94/62/EEB ir Direktyvoje 2008/98/EB.

3. Valstybės narės užtikrina, kad pagal Direktyvos 2008/98/EB nuostatas dėl didesnės gamintojo atsakomybės būtų nustatytos didesnės gamintojo atsakomybės sistemos dėl Sąjungos rinkai pateiktų žvegybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko.
4. Valstybės narės užtikrina, kad pagal tokias sistemas, nustatytas pagal 3 dalį, žvegybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai padengtų žvegybos įrankių atliekų, pristatytų į atitinkamus uosto priėmimo įrenginius, kaip nustatyta Sąjungos teisės aktuose dėl uosto priėmimo įrenginių, arba į kitas lygiavertes surinkimo sistemas, kurios nepatenka į Sąjungos teisės aktų dėl uosto priėmimo įrenginių taikymo sritį, surinkimo ir tolesnio transportavimo bei tvarkymo išlaidas. Gamintojai taip pat padengia 10 straipsnyje nurodytų informuotumo didinimo priemonių, susijusių su žvegybos įrankiais, kurių sudėtyje yra plastiko, išlaidas.

Šioje dalyje išdėstyti reikalavimai papildo Sąjungos teisės aktuose dėl uosto priėmimo įrenginių nustatytus reikalavimus, taikomus atliekoms iš žvegybos laivų.

9 straipsnis

Atskiras surinkimas

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad iki 2025 m. atskirai surenkamų priedo F dalyje išvardytų vienkartinių plastikinių gaminių atliekų kiekis sudarytų 90 proc. atitinkamais metais rinkai pateiktų tokių vienkartinių plastikinių gaminių kiekio pagal masę. Siekdamos įgyvendinti šiuos tikslus valstybės narės, *inter alia*, gali:

- (a) nustatyti užstato grąžinimo sistemas arba
- (b) atitinkamoms didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms nustatyti atskiro surinkimo tikslus.

10 straipsnis

Informuotumo didinimo priemonės

Valstybės narės imasi priemonių, kad priedo G dalyje išvardytų vienkartinių plastikinių gaminių ir žvegybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, naudotojai būtų informuojami apie:

- (a) esamas tokiems gaminiams ir žvegybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko, skirtas pakartotinio naudojimo sistemas ir atliekų tvarkymo būdus, taip pat geriausią tinkamo atliekų tvarkymo praktiką pagal Direktyvos 2008/98/EB 13 straipsnį;
- (b) taršos šiukšlėmis ir kitokio netinkamo tokių gaminių ir žvegybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų šalinimo poveikį aplinkai, visų pirma jūros aplinkai.

11 straipsnis

Priemonių koordinavimas

Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad veiksmai, kurių imamasi perkeliant šią direktyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinant, būtų neatsiejama jos priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/56/EB 13 straipsnį (taikoma jūrų vandenį turinčioms valstybėms narėms), priemonių programų, nustatytų pagal Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnį, atliekų tvarkymo ir atliekų prevencijos programų, nustatytų pagal Direktyvos 2008/98/EB 28 ir 29 straipsnius, ir atliekų priėmimo bei tvarkymo planų, nustatytų pagal Sąjungos teisės aktus dėl atliekų iš laivų tvarkymo, dalis ir būtų su jais suderinti.

Priemonės, kurių valstybės narės imasi perkeldamos 4–9 straipsnius į nacionalinę teisę ir juos įgyvendindamos, turi atitikti ES su maistu susijusių teisės aktų nuostatas, siekiant užtikrinti, kad nepablogėtų maisto higiena ir maisto sauga.

12 straipsnis

Galimybės kreiptis į teismą

1. Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinius teisės aktus arba praktiką fiziniai ar juridiniai asmenys arba jų asociacijos, organizacijos ar grupės galėtų pasinaudoti peržiūros procedūra teisme arba kitoje pagal įstatymą įsteigtoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstaigoje, kad užginčytų sprendimų ir veikimo arba neveikimo, susijusio su 5, 6, 7 ir 8 straipsnių įgyvendinimu, materialinę ar procesinę teisėtumą, jei įvykdyta viena iš šių sąlygų:
 - (a) jie yra pakankamai suinteresuoti;
 - (b) jie tvirtina, kad jų teisė pažeista, jei pagal atitinkamos valstybės narės administracinio proceso teisę tai yra būtina išankstinė sąlyga.
2. Valstybės narės nustato, kuriuo etapu sprendimai, veikimas ar neveikimas gali būti ginčijami.
3. Pakankamą suinteresuotumą ir teisės pažeidimą apibrėžia valstybės narės, siekdamos suteikti suinteresuotai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismą.

Todėl laikytina, kad 1 dalies a punkto taikymo tikslu kiekvienos aplinkos apsaugos srityje veikiančios nevyriausybinės organizacijos, atitinkančios nacionalinės teisės aktuose nustatytus reikalavimus, interesas yra pakankamas.

Taip pat laikytina, kad 1 dalies b punkto taikymo tikslu tokios organizacijos taip pat turi teises, kurios gali būti pažeistos.
4. 1, 2 ir 3 dalimis nepanaikinama galimybė taikyti išankstinės peržiūros administracinėje institucijoje procedūrą ir nedaro poveikio reikalavimui prieš pasinaudojant teisminėmis peržiūros procedūromis išnaudoti administracines peržiūros procedūras, kai toks reikalavimas nustatytas nacionalinėje teisėje.
5. Bet kuri tokia procedūra, nurodyta 1 ir 4 dalyse, turi būti teisinga, nešališka, savalaikė ir ne pernelyg brangi.
6. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų suteikta teisė gauti informaciją apie teisę pasinaudoti administracine ir teismine peržiūros procedūromis.

13 straipsnis

Informacija apie įgyvendinimo stebėseną

1. Nepažeisdamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB⁵² ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/2/EB⁵³, valstybės narės, padedamos Europos aplinkos agentūros, parengia duomenų rinkinius, į kuriuos įtraukiama:

⁵² 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

⁵³ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

- (a) duomenys apie priedo A dalyje išvardytus vienkartinius plastikinius gaminius, kurie pateikti Sąjungos rinkai kiekvienais metais, siekiant įrodyti naudojimo mažėjimą, kaip nustatyta 4 straipsnio 1 dalyje;
- (b) informacija apie priemones, kurių ėmėsi valstybės narės pagal 4 straipsnio 1 dalį.

Duomenys, nurodyti pirmos pastraipos a punkte, atnaujinami kasmet per 12 mėnesių nuo ataskaitinių metų, kuriais duomenys buvo surinkti, pabaigos. Jei įmanoma, tiems duomenims pateikti naudojamosi erdviųjų duomenų paslaugomis, kaip nustatyta Direktyvos 2007/2/EB 3 straipsnio 4 dalyje.

- 2. Valstybės narės užtikrina, kad Komisija ir Europos aplinkos agentūra galėtų susipažinti su duomenų rinkiniais, parengtais pagal 1 dalį.
- 3. Europos aplinkos agentūra reguliariai skelbia ir atnauja Sąjungos masto apžvalgą, pagrįstą valstybių narių surinktais duomenimis. Į Sąjungos masto apžvalgą, jei nustatyti, įtraukiami šios direktyvos vertės, rezultatų ir poveikio rodikliai, Sąjungos masto apibendrinamieji žemėlapiai ir valstybių narių apžvalgos ataskaitos.
- 4. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos duomenų rinkinių, informacijos ir 1 dalyje nurodytų duomenų pateikimo forma. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 16 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

14 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų taikymo, kai pažeidžiamos pagal šią direktyvą priimtos nacionalinės nuostatos, taisyklės ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų taikomos. Nustatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės per ... [2 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo datos] praneša Komisijai apie tas taisykles ir priemones, taip pat praneša apie visus vėlesnius joms poveikį darančius pakeitimus.

15 straipsnis

Vertinimas ir peržiūra

- 1. Komisija atlieka šios direktyvos vertinimą iki ... [6 metai nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos]. Vertinimas grindžiamas pagal 13 straipsnį pateikta informacija. Valstybės narės teikia Komisijai visą papildomą informaciją, kurios reikia atliekant vertinimą ir rengiant 2 dalyje nurodytą ataskaitą.
- 2. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui pateikia ataskaitą apie vertinimo, atlikto pagal 1 dalį, pagrindinius rezultatus.
- 3. Ataskaitoje taip pat nurodoma, ar:
 - (a) priedas, kuriame išvardyti vienkartiniai plastikiniai gaminiai, turi būti peržiūrėtas;
 - (b) įmanoma nustatyti Sąjungos privalomus kiekybinius naudojimo, visų pirma priedo A dalyje nurodytų vienkartinų plastikinių gaminių, mažinimo tikslus;
 - (c) padaryta pakankama mokslo ir technikos pažanga ir nustatyti biologinio skaidumo jūros aplinkoje kriterijai arba standartai, taikomi vienkartiniams

plastikiniams gaminiais, patenkantiems į šios direktyvos taikymo sritį, taip pat sukurti jų vienkartiniai pakaitalai, todėl, jei tinkama, galima nustatyti, kuriems gaminiais nebereikia taikyti pateikimo rinkai apribojimų.

16 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas, įsteigtas pagal Direktyvos 2008/98/EB 39 straipsnį. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

17 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo ... [2 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo datos]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tačiau valstybės narės taiko priemones, kurių reikia, kad būtų laikomasi 5 straipsnio ir 7 straipsnio 1 dalies nuo ... [2 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo datos], o 6 straipsnio 1 dalies – nuo [3 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo datos].

Valstybės narės, priimdamos šioje dalyje nurodytas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

18 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

19 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas